www.nv-online.info

№ 56 (4001)

21 ліпеня 2015 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Народная Воля

Да ўвагі!

Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

АКТУАЛИИ

Светлана КАЛИНКИНА

Минута славы

Выпрыгнуть из штанов, почесать за ухом пяткой, прокукарекать натуральнее, чем истинный петух... Чего только не делают люди ради минуты славы! Наблюдать за такими шоу по телевизору временами бывает даже забавно, жить в этом каждый день – странно и жутковато.

В Беларуси начались президентские выборы, и за своими минутами славы пошли претенденты.

– Вы почему решили баллотироваться?

– Потому что я рыжая.

– А вы почему?

– Меня муж отправил.

– А вы?

– Мне работа нужна, я сейчас тунеядец.

– А вы?

– А я не скажу. Ничего никому не скажу!..

Журналист Василий Семашко принес на регистрацию претендентов в президенты своего кота Барсика.

Можно, конечно, и Барсика. Если исходить из логики: «Лучше ничего не менять, потому что эти уже нахапались, а новые придут – все начнется по новой». Особенно учитывая, что, руководствуясь именно такой логикой, многие избиратели в итоге и голосуют. А от кота действительно вред минимальный. Ну что он украдет? Рыбу, сливки, кусок колбасы... Мечта, а не руководитель! Жаль, что по формальным причинам не может быть зарегистрирован: коты ведь лет двадцать всего живут, а президентом, по нашему закону, можно стать только после 35-ти. А так отличный был бы кандидат. Для наших выборов, естественно...

Один из претендентов объявил, что в случае своей победы он устроит в Беларуси карнавал. Только зачем ждать? Уже карнавал! Выборы по-белорусски – действо отчаянно ненормальное, шутовское. Клоуны, ряженые, «Маска, я тебя знаю...». Все фальшивое, ненастоящее. Кощунственно глумимся над важным.

И через три месяца обязательно определим короля карнавала, посмеемся над зашкалившими счетчиками.

Причем именно потенциальный король меня, честно говоря, сейчас особенно интересует. Он первым подал документы в Центризбирком и возглавил это шутовское шествие.

Как ему ощущение – быть первым среди шутов? Два штатных кивалы, два зазывалы, фрики и он, считающий себя политиком мирового масштаба...

Как ему – понимать, что стал зеркалом, глядя в которое каждый клоун считает, что будет президентом не хуже?

Как ему перспектива – соревноваться предвыборными программами с котом Барсиком?

Барсик, конечно, не великий оратор. Зато одним своим присутствием он обещает пугать мышей. Собственно, с тем же месседжем идет на эти выборы главный претендент. «Объединимся вокруг власти, сохраним, что имеем», – вот и все, что на этот раз придумали его идеологи. Новых идей нет, старые пошли прахом, не реализованы, о них сказать нечего.

Только вот что сохранять, что мы имеем?

Заводы, которые еле-еле работают неполную рабочую неделю. При этом многие – лучше бы вовсе закрыть.

Мировые рекорды по инфляции.

Армию надсмотрщиков, которые по первой команде усмирят недовольных.

Ощущение жизни на пороховой бочке. Потому что завтра если не рубль обвалится, то налог на воздух введут; если не за каждый поход в поликлинику заставят платить, то за каждое обращение в органы власти... Россия не даст нефть – нам гомон, не найдем новые кредиты, чтобы погасить старые долги, – нам кирдык. И все это почему-то называется «стабильность».

Как оно, **быть лично главным ответственным за такую «стабильность»?** Сидеть на подогреваемой сковородке, нацепив на голову пять корон (или шесть, или десять), и бояться соскочить. А вокруг тебя – сумасшедший дом, который старательно и много лет создавал всей силой собственных полномочий: мяукает, кукарекает, водку пьет, борщ хлебает – играет в «минуту славы». Оно того стоило, чтобы считаться в этом дурдоме главным?

ВЫБАРЫ–2015

Ад прэзідэнта да беспрацоўнай

На галоўную пасаду ў краіне засталося восем прэтэндэнтаў

У панядзелак пасяджэнне Цэнтрвыбаркама па рэгістрацыі ініцыятыўных груп па вылучэнні кандыдатаў у прэзідэнты праходзіла без Лідзіі Ярмошынай. Невыязную ў Еўрасаюз старшыню ЦВК запрасілі ў Вену для ўдзелу ў канферэнцыі АБСЕ, прысвечанай ацэнцы міжнародных стандартаў і абавязацельстваў па правядзенні свабодных, справядлівых і дэмакратычных выбараў.

Дзеля таго, каб кіраўніца беларускага Цэнтрвыбаркама яшчэ раз пачула, якімі павінны быць сапраўдныя выбары, было зроблена выключэнне – ёй адкрылі візу. Але невядома, ці дасць гэта плён.

Усяго Цэнтрвыбаркам зарэгістраваў інцыятыўныя групы васьмі прэтэндэнтаў на прэзідэнцкую пасаду. Гэта кіраўнік дзяржавы **Аляксандр Лукашэнка**, лідар Партыі левых «Справядлівы свет» **Сяргей Калякін**, старшыня Ліберальна-дэмакратычнай партыі **Сяргей Гайдукевіч**, лідар Аб'яднанай грамадзянскай партыі **Анатоль Лябедзька**, прадстаўніца кааліцыі «Народны рэферэндум» **Таццяна Караткевіч**, беспрацоўная **Жанна Раманоўская**, казачы Вярхоўны атаман і лідар Беларускай патрыятычнай партыі **Мікалай Улаховіч** і эканаміст **Віктар Цярэшчанка**. Ініцыятыўныя групы прэтэндэнтаў змогуць пачаць збор подпісаў у адзін дзень – 23 ліпеня.

Ініцыятыўнай групе **Міколы Статкевіча** ў рэгістрацыі было адмоўлена. Як, дарэчы, і групам яшчэ пяці прэтэндэнтаў, якія не здолелі нават пачытаць Выбарчы кодэкс, у якім вызначана, што ў ініцыятыўную групу павінны ўваходзіць не менш за 100 чалавек.

Ігар МАРОЗАЎ.

Хто не быў зарэгістраваны?

Мікола Статкевіч, канды-дат у прэзідэнты на мінулых выбарах, палітвязень.

Бізнесмен **Андрэй Канавец**. Яму адмовілі ў рэгістрацыі, бо ён адбываў турэмнае пакаранне на тэрыторыі Расійскай Федэрацыі і ў выніку перапыніў 10-гадовы тэрмін знаходжання на тэрыторыі Беларусі. Таксама не былі зарэгіст-раваны ініцыятыўныя групы **Аляксандра Юдаева** (фатограф з Наваполацка, сын былога намесніка дырэктара "Нафтана"), **Ірыны Першынай** (яна прадстаўлялася як "рыжы спецыяліст па рэкламе"), **Сяргея Заблоцкага** (пра гэтага прэтэндэнта зусім нічога не вядома, і дакументы ў ЦВК ён дасылаў па пошце) і **Тамары Біруковай** (хатняя гаспадыня, ёй параіў балатавацца муж). Падстава нерэгістрацыі такая: у ініцыятыўных групах не набіралася нават 100 чалавек, і дакументы былі дрэнна афармлены.

УРАДЖАЙ

З песняй і малітвай

«Зажынкі» ў СВК «Хатынічы» Ганцавіцкага раёна.

Мы яшчэ і пагрэцца добра не паспелі, а ўжо надышоў час збору ўраджаю. Многія гаспадаркі Беларусі ўжо правялі "Зажынкі". Першыя звесткі з палёў – не самыя радасныя. Намалоты збожжа сёлета могуць аказацца меншымі, чым мінулагоднія.

СМЕХАТУРА

З-за алкагольнага ап'янення згубіў шанц стаць прэзідэнтам

Тым часам, калі ў Мінску ў Цэнтрвыбаркаме збіраліся тыя, хто здолеў падаць дакументы на рэгістрацыю сваіх ініцыятыўных груп, адзін прэтэндэнт на прэзідэнцкую пасаду – беспрацоўны **Юрый Шульган** – зрабіць гэтага не здолеў, бо за з'яўленне ў грамадскім месцы ў стане алкагольнага ап'янення трапіў не ў ЦВК, а ў ізалятар на вуліцы Акрэсціна, а потым – у суд.

100

Віншуем, спадар Шукелойць!

У нядзелю 19 ліпеня лік беларускіх доўгажыхароў у замежжы папоўніўся імем спадара Антона Шукелойця, шырока вядомага ў беларускім замежжы і на Бацькаўшчыне грамадскага, палітычнага і культурнага дзеяча. Да гэтага часу 100-гадовы жыццёвы парог перакрочыў тры гады таму спадар Барыс Кіт. Як жартам зазначыў адзін з тых, хто віншаваў Антона Шукелойця са стогадовым юбілеем, цяпер яны абодва могуць заснаваць спецыяльны Клуб і прыцягваць доўгажыхароў у ягоны склад. Каму б з нас не хацелася туды трапіць!

Юбіляра віталі ў грамадскай зале пры Саборы Св.Кірылы Тураўскага ў Нью-Ёрку, сустрэўшы апладысментамі.

ПУЛЬС

Як заўсёды

Зараз ідзе важны этап выбарчай кампаніі – фарміраванне выбарчых камісій. Першыя весткі, на жаль, не здзівілі.

У Гродне створаны абласная і дзве гарадскія тэрытарыяльныя камісіі па выбарах прэзідэнта Беларусі. Ніводзін прадстаўнік апазіцыйных партый у іх склад не ўвайшоў.

Паводле слоў праваабаронцы **Рамана Юргеля,** які прысутнічаў на сумесным пасяджэнні Гродзенскага аблвыканкама і прэзідыума абласнога Савета, тэрытарыяльная абласная камісія была сфарміравана з 13 чалавек. «Ад апазіцыі прэтэндавалі па адным прадстаўніку ад АГП і ад партыі "Справядлівы свет", але іх, як і ў мінулыя разы, не ўключылі па ўжо знаёмых прычынах: маўляў, яны беспрацоўныя і не маюць вопыту працы ў падобных камісіях, а таксама ў іх мала зарэгістраваных на тэрыторыі вобласці партыйных структур. У склад камісіі прайшлі толькі праўладныя прадстаўнікі, прычым агучылі, што яны прадстаўляюць 12 раёнаў вобласці», – паведаміў праваабаронца.

І Калякіну, і Лябедзьку можна ліць слёзы, але, даражэнькія, няўжо ў вашых партыях усе беспрацоўныя, што вы не змаглі прапанаваць у камісіі тых, хто працуе, а не бамжуе?

Скардзішся – плаці

Аляксандр Лукашэнка ўхваліў папраўкі ў Закон «Аб зваротах грамадзян і юрыдычных асоб». Папраўкі прадугледжваюць магчымасць наказаць рублём, тых, хто сістэматычна звяртаецца ў розныя інстанцыі з неабгрунтаванымі скаргамі.

Закон удакладняе расходы, якія могуць быць спагнаны з заяўніка ў выпадку, калі ён сістэматычна накіроўвае беспадстаўныя скаргі. Да іх аднесены сумы, якія падлягаюць выплаце экспертам, паштовыя выдаткі і выдаткі, звязаныя з выездам на месца разгляду звароту», – паведамілі ў прэс-службе кіраўніка Беларусі.

Паводле абноўленага закона, усе звароты будуць разглядацца цягам 5 працоўных дзён, пачынаючы з наступнага дня з моманту падачы звароту або скаргі.

САНКЦЫІ

Сенатар Пірс супраць «Беларуськалія»

Амерыканскі сенатар-рэспубліканец Стыў Пірс унёс у Кангрэс ЗША законапраект, які прадугледжвае распаўсюджванне санкцый на «Беларуськалій» і яго трэйдара – «Беларускую калійную кампанію».

Пра гэта паведаміла выданне The Wall Street Journal. *«Гэты законапраект ёсць першы крок, каб краіны, якія з'яўляюцца аб'ектам амерыканскіх санкцый, неслі адказнасць за свае дзеянні і не мелі магчымасці абысці санкцыі, проста змяніўшы назву»,* – заявіў сенатар.

Нагадаем, што ў 2006 годзе ЗША ўвялі ў дачыненні да шэрагу беларускіх службовых асоб і дзяржструктур санкцыі. У тым ліку пад абмежаванні падпаў канцэрн «Белнафтахім», куды ўваходзіў «Беларуськалій». Аднак у сакавіку 2014 года беларускае кіраўніцтва вывела «Беларуськалій» са складу канцэрна «Белнафтахім», патлумачыўшы гэта імкненнем да прамога кіравання прадпрыемствам.

У адны рукі

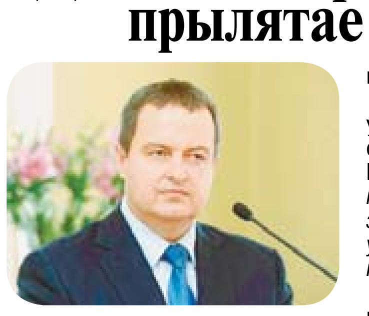
Сем арганізацый канцэрна «Белдзяржхарчпрам» увойдуць у склад алкагольнага холдынга. Аляксандр Лукашэнка ўсё-такі падпісаў адпаведны ўказ.

Кіруючай кампаніяй будзе ААТ «МІНСК КРЫШТАЛЬ». У склад холдынга ўвойдуць такія арганізацыі канцэрна «Белдзяржхарчпрам», як ААТ «Брэсцкі лікёра-гарэлачны завод «Белалка», ААТ «Віцебскі лікёра-гарэлачны завод «Прыдзвінне», ААТ «Гомельскі лікёра-гарэлачны завод «Радамір», ААТ «Гродзенскі лікёра-гарэлачны завод», ААТ «Клімавіцкі лікёра-гарэлачны завод», ААТ «Мазырскі спіртагарэлачны завод», ААТ «Харчовы камбінат «Весялова».

Нагадаем, што незалежныя эканамісты ідэю ўвядзення фактычнай манаполіі на вытворчасць алкаголю актыўна крытыкавалі.

СЁННЯ

Дзеючы старшыня АБСЕ прылятае ў Мінск

Дзеючы старшыня АБСЕ, першы наméснік прэм'ер-міністра – міністр замежных спраў Рэспублікі Сербія **Івіца Дачыч** наведае Мінск сёння, 21 ліпеня.

Як паведаміў начальнік упраўлення інфармацыі – прэс-сакратар МЗС **Дзмітрый Мірончык,** *«у ходзе візіту плануюцца перагаворы Дачыча з беларускім бокам, а таксама ўдзел у сустрэчы трохбаковай кантактнай групы па Украіне».*

Галоўная інтрыга візіту наступная: Украіна з'яўляецца галоўнай мэтай прылёту ў Мінск высокага чыноўніка, ці усё ж такі мэты дзве – Украіна і беларускія прэзідэнцкія выбары?

НАДВОР'Е

Лета гарачынёй пакуль не радуе

На гэтым тыдні тэмпературны фон чакаецца на 1–3 градусы ніжэй за кліматычную норму. Праўда, у канцы тыдня пацяплее.

Пра гэта распавяла прадстаўнік Рэспубліканскага цэнтра па гідраметэаралогіі, кантролі радыеактыўнага забруджвання і маніторынгу навакольнага асяроддзя **Людміла Парашчук.**

У аўторак 21 ліпеня на тэрыторыі Беларусі пераважна без ападкаў, толькі месцамі па поўначы пройдуць кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра максімальная днём ад +19°С па паўночным усходзе да +26°С па паўднёвым захадзе краіны.

У сераду 22 ліпеня месцамі пройдуць кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Днём у асобных раёнах узмацненне ветру парывамі да 15–17 м/с. Тэмпература паветра мінімальная ноччу +10...+17°С, па паўднёвым захадзе да +19°С; максімальная днём +19...+26°С, па поўдні да + 28°С.

У чацвер 23 ліпеня ноччу пераважна без ападкаў, днём месцамі кароткачасовыя дажджы, навальніцы, пры навальніцах узмацненне ветру парывамі да 15–20 м / с. Тэмпература паветра мінімальная ноччу +9...+15°С, па паўднёвым захадзе да +17°С; максімальная днём +21...+28°С, па поўдні +29...+32°С.

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Борис ЖЕЛИБА, профессор, доктор экономических наук

Греческим курсом?

Греция теряет экономический суверенитет, Беларусь – государственный. Почему я так считаю?

Из Минска восвояси отбыла миссия МВФ, которая приезжала по просьбе белорусских властей для обсуждения возможности получения кредита в 3,5 млрд долларов. Поскольку белорусская экономическая модель в состоянии функционировать только от кредита до кредита, а тем более сегодня, когда экономика погружена в глубокую рецессию, необходимо брать взаймы у кого только возможно. Официальный Минск, имея опыт в делах с МВФ по первой кредитной программе, которая реализовалась примерно в таком же объеме, представил миссии так называемую дорожную карту – что и когда будет меняться в рамках реформирования экономики. МВФ, также имея опыт общения с белорусским правительством, твердо усвоил, что оно далеко не все делает, что записано на бумаге. А если и делает, то половинчато или с белорусской спецификой.

В частности, «дорожная карта» предусматривает сокращение льготного кредитования неэффективных госпрограмм, когда банкам льготные кредитные ставки компенсирует госбюджет. Это обещалось МВФ денежными властями и в преддверии первого кредитного проекта, но не выполнялось. Предусмотрено кратно повысить уровень пособий по безработице, который до сих пор остается смехотворно низким, чтобы население было готово к реформам. В который раз в «карте» разговор идет о приватизации. Контрольные пакеты акций почти всех крупных белорусских акционерных обществ остаются в руках государства. Поэтому эти АО не являются самостоятельными. Их периодически навещают чиновники, включая самого главного, и директора, как пацаны, отчитываются, что сделано, куда потратили деньги. МВФ по-прежнему требует, чтобы наши ЖКХ и транспорт перешли на самоокупаемость. Но как это сделать с белорусскими падающими зарплатами? Причем требует, чтобы реформы провели в течение 6–18 месяцев, а не в течение 3–4 лет, как предлагает правительство. МВФ, конечно, в курсе заявлений Лукашенко, что, пока он президент, белорусская экономическая модель в своей основе останется незыблемой. Как подтверждение этого – недавняя многомиллиардная бюджетная подачка государства МТЗ и «Гомсельмашу». Поэтому миссия Фонда покинула Минск с серьезными сомнениями в том, что белорусские власти созрели к проведению глубоких структурных реформ. В общем, все по Станиславскому: не верю!

Собственно, миссия МВФ дежурно навещает Беларусь весной и осенью каждого года для оценки ситуации в ее экономике. Обещала приехать и к концу года.

Естественно, основные надежды белорусского руководства – на востоке, где кредиторы не так придирчивы. Беларусь просит у России 3 миллиарда долларов стабилизационного кредита, не рассчитавшись по старым долгам. Просит у правительства России и у Евразийского фонда стабилизации и развития, который процентов на 80 сформирован из российских денег. Пока Москва пообещала выделить Беларуси 760 миллионов долларов в довесок к уже полученным весной 110 миллионам «зеленых», но в российской валюте. За первое полугодие в белорусскую экономику были привлечены 530 миллионов долларов от российского правительства и банков, а погашено только 125 миллионов. Москва отсрочила Минску возврат различных долгов на сумму 1,3 миллиарда долларов и разрешила погашать ее долларовые кредиты в российской валюте. Что же еще можно сделать для ближайшего союзника, который и так получает энергетические субсидии ежегодно на миллиарды долларов?

Уже 3 августа Минфину Беларуси необходимо погасить 1 миллиард долларов по первому выпуску евробондов. Где взять такую сумму? Из золотовалютных резервов, размер которых 4,6 миллиарда долларов, а валютная составляющая – порядка 2,3 миллиарда? В следующем, 2016, году придется завершать погашение кредита Сбербанка «Беларуськалию» (если мне память не изменяет, в объеме 1 млрд долларов). В начале 2018 года маячит погашение второго выпуска евробондов на 800 миллионов долларов. А дальше на горизонте погашение многомиллиардного кредита на АЭС. Понятно, набрав в этом году еще кредитов, белорусские экономические власти продолжают строить финансовую пирамиду, и в последующие годы нас ожидают очередные пиковые долговые платежи, которые, как водится, будет платить в той или иной мере все население страны. Начиная с младенцев, которым чего-то недодадут, и заканчивая теми, кто живет в миллионодолларовых коттеджах. С начала 2006 года внешний госдолг Беларуси увеличился в 21,7 раза. Если темпы его роста сохранятся, то к 2023 году он вырастет до 284,7 миллиарда долларов, или порядка 280% ожидаемого тогда ВВП (в 2014 году он составил 76 миллиардов долларов). Нынешний внешний госдолг Греции, как известно, 173–175 процентов ВВП.

Возможно, по политическим причинам, как это было не раз, Россия и даст денег столько, сколько просит руководство Беларуси. Как говорится, не оскудеет рука дающего и не отсохнет рука берущего. Но мы сегодня имеем ситуацию, когда «экономические корабли» – и кредитора России, и заемщика Беларуси – сильно треплют в рыночном океане западные санкции и обвалившиеся мировые цены на нефть. В текущем году ожидаются снижение ВВП России на 4% и отток капиталов – более 100 миллиардов долларов. Объем промышленного производства в России упал на 5,5 процента. С начала года доходы россиян сократились более чем на 3 процента. Внешний товарооборот Беларуси обвалился более чем на четверть. В ситуации, когда валютная выручка что в России, что в Беларуси падает, а рублевый станок разогревается, вкладчики начали конвертировать рублевые депозиты в валютные. Так, рублевая денежная масса с начала года выросла в Беларуси на 8,9 процента, рублевые банковские вклады не растут, зато в рост пошли валютные. Аналогично и в России. Беларусь третий месяц лидирует по росту цен в Таможенном союзе. За пять месяцев этого года убыточными были 1691 организация, или 21,3 процента. Их чистый убыток по сравнению с 2014 годом вырос вдвое. В связи с заключением странами Запада, Россией и Китаем так называемого ядерного соглашения с Ираном с последнего снимают экономические санкции. Ожидается резкое увеличение поставок иранской нефти на мировой рынок, на который в избытке поставляют «черное золото» другие страны. Иран уже заявил, что готов в течение пяти-шести месяцев нарастить добычу своей нефти с 2,87 миллиона баррелей в сутки еще на 1 миллион баррелей. При таком варианте специалисты оценивают снижение мировой цены нефти до 45 долларов за баррель и меньше. Нетрудно представить, какой удар это нанесет по экономике России, а вместе с ней и по белорусской экономике.

Ведущие страны еврозоны и Евросоюза, кредитно-финансовые институты ЕС как кредиторы стали экономическими заложниками своего должника – Греции. Так и Россия становится заложником своего постоянного заемщика – Беларуси. Скорее политическим, чем экономическим. И в том и другом случае развязка наступит неизбежно с плохим концом для всех сторон. Заемщиков ждет банкротство. Только Греция потеряет экономический суверенитет, а Беларусь может потерять и государственный.

ПРОГНОЗ

МАЗ будет ликвидирован?

Судя по динамике последних лет, места на рынке для МАЗа больше нет. В этом убежден директор Бизнес-школы Института предпринимательства и менеджмента, известный экономист **Павел Данейко**.

Об этом он заявил в интервью сайту «Завтра твоей страны».

«Определенные отрасли экономики устаревают, переходят к другим производителям в другие страны. От неэффективных производств не стоит бояться отказываться, – считает Данейко. – Чтобы это определить, нужно провести анализ эффективности отраслей и предприятий. Если говорить о крупных компаниях, вероятно, у МАЗа будут большие проблемы и эта компания в итоге будет ликвидирована».

«Раньше это был один из самых дешевых автомобилей с достаточно приемлемыми характеристиками. Но, судя по динамике последних лет, места на рынке для МАЗа нет: у компании нет предложения, интересного определенной группе клиентов», – уверен эксперт.

«Конечно, только конкретный анализ покажет, какие компании имеют шанс выжить, а какие нет. И делать его стоило бы уже сейчас, потому что во время кризиса все оказываются в тяжелых условиях. Но для кого-то это болезнь, которая пройдет, если компанию или отрасль поддержать в тяжелой ситуации. А кто-то уже умер, просто об этом не знает, и «лечить» умершие предприятия бессмысленно», – убежден Данейко.

По мнению экономиста, сейчас надо строить экономическую политику для всей экономики, включая частный сектор.

«Так можно будет понять, кого целесообразно поддерживать, а кого нет. Это также подтолкнет к созданию инфраструктуры для поддержки экспорта и создания основы для структурных реформ. У нас же пока развитие экспорта сводится исключительно к поддержке крупных госпредприятий. А частный сектор, который имеет все большую долю ВВП, остается почти без поддержки», – считает Данейко.

ОНИ – О НАС

Разъединены и не опасны

По просьбе «Немецкой волны» на старте президентской кампании в Беларуси западные эксперты оценили шансы оппозиционеров на этих выборах. По мнению западных политологов, отсутствие общей стратегии мешает оппозиции стать весомой политической силой.

«Они играют не на победу»

«Споры оппозиционеров о выборе стратегии и о том, какой из оппозиционных кандидатов сможет победить Лукашенко, – это не борьба за поддержку избирателей, а дележка пирога, которого нет», – оценил состояние белорусской оппозиции накануне выборов директор офиса Freedom House в Вильнюсе **Витис Юрконис**. Режим всячески демонстрирует нежелание изменять репрессивную внутреннюю политику и показывает, что смены руководства не будет, подчеркнул литовский политолог. Однако, по его словам, даже в таких условиях оппозиция могла бы определить свои возможности после объединения.

По данным проводившихся в разные годы опросов белорусского Независимого института экономических и политических исследований (НИСЭПИ), зарегистрированного в Вильнюсе, за каждого из оппозиционных лидеров на выборах президента проголосовало бы не более 5 процентов избирателей. Единый же кандидат от оппозиции мог бы получить на выборах поддержку у 25–30 процентов опрошенных.

«Вместо того, чтобы терять энергию на внутренние разбирательства, следует объединять силы для расширения базы сторонников и общения с избирателями в регионах, которым надо предоставить повестку для дискуссии», – убежден Юрконис. В то же время он заметил, что организациям, которые идут на выборы, *«необходимо быть реалистами и понимать: они играют не на победу, а на рекрутинг новых людей и наращивание мышц»*.

Противостояние не имеет оснований

С необходимостью реальной оценки ситуации согласен и экс-депутат эстонского парламента, политтехнолог **Аарне Веедла.** *«Если власть в стране представляет только Лукашенко с мощным репрессивным аппаратом, речь может идти не о победе, а о предложении избирателям плана действий в случае прихода к власти как альтернативы развития страны»,* – заявил эксперт.

Противостояние из-за разных мнений по поводу бойкота или участия в выборах он назвал безосновательным. Политтехнолог убежден, что оппозиционные политики могут выбрать любое решение. Главное, чтобы избранная стратегия была единой для всех организаций, принималась с учетом имеющихся ресурсов и сложившихся обстоятельств и была донесена до большинства избирателей.

В свою очередь Витис Юрконис прокомментировал опасения сторонников бойкота, что участие оппозиции в выборах якобы сделает Лукашенко легитимным президентом в глазах Запада и дверь в ЕС будет для него открыта. *«Дверь в ЕС для Беларуси никогда не закрывалась, даже при том, что действуют санкции в отношении двух сотен чиновников и самого Лукашенко»,* – напомнил глава литовского офиса Freedom House.

По его словам, в Евросоюзе оценили внешнюю политику, которую демонстрирует белорусское руководство после аннексии Крыма. *«Однако в ЕС нет заблуждений относительно оценки внутренней политики, которая направлена на удержание власти Лукашенко любой ценой, так что требований по демократизации и освобождению политзаключенных Евросоюз не снимал»,* – подчеркнул Юрконис.

По сценарию властей

Идею же выдвижения политзаключенного **Николая Статкевича** кандидатом в президенты эксперты расценили как акцию солидарности по привлечению внимания общества к проблеме политических узников. *«Но это не имеет отношения к выборам, так как не повлияет на сложившуюся расстановку сил»,* – подчеркнул Аарне Веедла, тем более что в Центризбиркоме уже заявили, что Статкевич зарегистрирован не будет. По мнению эксперта, население ожидает от политиков программы по улучшению ситуации в экономике, а призывы к освобождению политзаключенных к этому отношения не имеют.

Несостоятельным будет, по словам Веедла, и выбор стратегии бойкота. Согласно июньским данным опроса НИСЭПИ, в президентских выборах готовы принять участие более 70 процентов избирателей. Значит, оппозиции понадобятся немалые ресурсы, чтобы убедить население, почему надо бойкотировать выборы, а не просто не пойти на участки для голосования. К тому же призывы к бойкоту выборов запрещены белорусским законодательством.

"Пока же все складывается так, как и рассчитывали белорусские власти", – заявил эстонский эксперт. Распри оппозиционных деятелей отвлекли их от формирования совместной программы по выходу из кризиса и от работы с избирателями. Раскол оппозиции привел к расколу тех, кто поддерживает идею смены режима. *«Разобщенность и слабость демократического лагеря – это то, что нужно Александру Лукашенко»,* – констатировал Аарне Веедла.

«Немецкая волна».

КТО – КОГО?

«Черная метка» для МЗКТ

В последнее время в ряде российских печатных и электронных СМИ вновь появились сообщения о готовности Камского автозавода в рамках программы по импортозамещению наладить серийное производство специальных колесных шасси и тягачей (СКШТ), аналогичных продукции Минского завода колесных тягачей (МЗКТ).

Одним из оснований для подобных утверждений авторы такого рода статей считают информацию о скором создании крупного предприятия по выпуску автотехники военного назначения посредством присоединения завода специальных автомобилей (ЗСА), входящего в состав ОАО «КамАЗ», к его же бывшему дочернему предприятию «Ремдизель», которым с 2012 года владеют частные лица. «Ремдизель» занимается выпуском бронеников «Выстрел», сборкой итало-российского армейского вездехода «Рысь» и ремонтом армейских грузовиков.

По мнению сторонников этой версии, в пользу нее говорит и утечка информации с закрытого показа техники на недавнем форуме российских вооружений «Армия-2015». В сети «ВКонтакте» была опубликована фотография опытного седельного тягача с колесной формулой 8х8 с защищенной кабиной, разработанного, по утверждению ряда блогеров, в рамках проекта «Платформа-О». Там же была вывешена фотокопия плаката с изображением всех перспективных машин данного проекта.

Согласно информации специализированных изданий, научно-исследовательские работы (НИР) «Платформа» и опытно-конструкторские работы (ОКР) «Платформа-О» по созданию «высокомобильной модульной платформы двойного назначения трех типов» в соответствии с заданием Министерства обороны России ОАО «КамАЗ» ведет с 2010 года.

Разработаны: седельный тягач с колесной формулой 8х8 для буксирования прицепных систем массой 90–165 тонн и балластный тягач с колесной формулой 8х8 для буксирования прицепных систем массой до 75 тонн; платформа с колесной формулой 12х12 грузоподъемностью 50 тонн; платформа с колесной формулой 16х16 грузоподъемностью 85 тонн. Практически никто из аналитиков не сомневается, что машины эти предназначены для замены аналогичной продукции, которую сегодня выпускает Минский завод колесных тягачей. Предприятие в Минске, несмотря на хорошую репутацию, в глазах руководства РФ имеет один, но существенный «недостаток» – оно находится в другом, пусть и союзном, государстве. Поэтому на уровне текущей политики было принято решение о разработке в России аналогов белорусских машин.

Тягачи-невидимки

Между тем, несмотря на то, что с момента начала разработки прошли годы и на нее ушли немалые средства, «живого» образца высокомобильной модульной платформы никто из экспертов до сих пор не видел. Об особенностях ее конструкции и ходе работ можно было судить исключительно по информации, которую в микроскопических дозах сообщали прессе представители КамАЗа.

Из информации, ставшей достоянием общественности, следовало, что проектируемые на предприятии СКШТ будут строиться по модульному принципу. Набор исходных модулей будет состоять из ряда унифицированных узлов и агрегатов: кабины, силовой установки, всеколесного рулевого управления, единой гидравлической системы всеколесного рулевого управления, системы подрессоривания и торможения, опорно-ходового модуля и электромотор-колес. Относительно последних разъяснялось, что речь идет о специальном дизель-электрическом приводе с электромоторами, которые встроены прямо в колеса транспортных средств. Из перечисленных выше модулей, словно из кубиков, и должны были собираться все специальные автошасси и тягачи по проекту «Платформа-О».

Первая более-менее связная информация о них была обнародована 4 года назад, во время показа перспективной армейской автомобильной техники министру обороны РФ на полигоне в подмосковных Бронницах 10 июня 2011 года. На специальном планшете аккредитованные на мероприятие журналисты могли увидеть конструкторскую схему создаваемого семейства шасси.

Опять-таки плакатом пришлось довольствоваться представителям СМИ и в ходе презентации на КамАЗе. Сами же машины – в виде натурных образцов – снова показаны не были. И, как отметил главный редактор «Автомобильного каталога» и один из ведущих экспертов в области автотехники специального назначения Александр Привалов в своей публикации в еженедельнике «Военно-промышленный курьер», это отнюдь не случайно.

Колеса не той системы

По мнению Александра Привалова, с первых же шагов определения облика будущих российских СКШТ для армии и Ракетных войск стратегического назначения (РВСН) разработчики КамАЗа допустили серьезные просчеты. И самый главный из них состоит в том, что вопреки успешному опыту МЗКТ ставка была сделана только на конструкцию с использованием мотор-колес. Но у этой схемы недостатков оказалось намного больше, чем преимуществ. Причем некоторые из недостатков не могут быть устранены в принципе.

Так, при движении через препятствия, которые в изобилии встречаются на пути военной спецавтотехники, возникают большие динамические нагрузки на неподрессоренные мотор-колеса, что может вызвать перемещение статора относительно ротора (или ротора относительно статора) и соприкосновение обмоток электродвигателя мотор-колеса, что неизбежно повлечет выход узла из строя.

Еще одна головная боль – выход электротрансмиссии из строя при низких температурах в случаях, если приходится обесточить оборудование (например, для маскировки). Через некоторое время после обесточивания влага начинает конденсироваться на обмотках электромоторов, что при последующей подаче электропитания может привести к замыканию со всеми вытекающими отсюда последствиями.

Но и это еще не все: большое излучение в инфракрасном спектре, сложность эксплуатации во влажном климате, проблемы с преодолением бродов, неустойчивость к электромагнитному импульсу и т. д. – все эти проблемы либо не могут быть решены в принципе, либо требуют серьезной дополнительной научной работы, как на уровне прикладной науки, а возможно, и на уровне фундаментальных исследований. [illegible]

В связи с этим Александр Привалов задает риторический вопрос: «Куда и как далеко уедет АПУ (*автономная пусковая установка.* – **Прим. авт.**) ПГРК (*подвижного грунтового ракетного комплекса*) на камазовском шасси с мотор-колесами в случае выполнения реальной боевой задачи, да еще в условиях применения противником ядерного оружия?»

[illegible]

По причине наличия отсутствия

Надо сказать, что аналогичным образом поступили и конструкторы-ракетчики в Московском институте теплотехники (МИТ), [illegible] подготовил для МИТ технический проект шасси МЗКТ-79291 (12х12) мощностью 650 л.с. под АПУ перспективного ПГРК РС-26. А 3 июля 2013 г. шасси под новейший российский ракетный комплекс стратегического назначения «Рубеж» впервые было представлено широкой публике на параде в честь Дня Независимости в Минске.

К этому же времени среди специалистов прекратились разговоры о том, что АПУ этого комплекса может быть выполнена на шасси КамАЗ-7850, созданном по программе «Платформа-О». Использовать такое шасси при создании ПГРК «Рубеж» оказалось невозможным в первую очередь «по причине задержки готовности такого типа шасси». И говорить о том, когда будет налажено их серийное производство, не брался никто.

В связи с этим есть все основания полагать, что шасси МЗКТ-79291 станут базой не только для ПГРК «Рубеж», но и [illegible]

[illegible] в РВСН поступило 16 межконтинентальных баллистических ракет (МБР) ракетного комплекса (РК) «Ярс». Из них 12 МБР – подвижного грунтового и 4 – шахтного базирования [illegible]

Это гарантирует МЗКТ новые заказы, так как пусковые установки [illegible] размещаются именно на шасси [illegible] МЗКТ-79221 (16х16). [illegible] МЗКТ-7930 (8х8).

На базе МЗКТ-7930 также размещаются пусковые установки и средства боевого обеспечения оперативно-тактических ракетных комплексов (ОТРК) «Искандер-М» и «Искандер-Э». МЗКТ-7930 является носителем радиолокационных станций зенитной ракетной системы (ЗРС) С-400; пусковых установок и транспортно-заряжающих машин противокорабельных береговых ракетных комплексов «Бастион», «Бал-Э», «Клаб-М»; мостоукладчиков ТММ-6 «Гусеница-2» и др.

Для того чтобы «пересадить» все эти виды ВВТ на другую колесную базу, России потребуются огромные затраты времени и денег, которых ей в текущей ситуации уже не хватает. Не менее важно и то, что вся инфраструктура, обеспечивающая функционирование ПГРК, с советских времен приспособлена под колесные шасси МЗКТ. В случае замены «матчасти» ее придется серьезно адаптировать или даже перестраивать.

Как «отжать» целый завод

Тогда возникает естественный вопрос: к чему упомянутые выше информационные «сливы» о скорой замене белорусских СКШТ на российские? На него, возможно, сам того не осознавая, предельно откровенно ответил главный редактор журнала «Экспорт вооружений» Андрей Фролов.

По его словам, «сливы» эти могут быть санкционированы сверху: КамАЗ постоянно обвиняют в том, что он потратил большие суммы денег на «Платформу» и ничего не сделал. И раз пошли такие утечки, то в них могут быть «заинтересованы структуры повыше КамАЗа и «Ростеха» (владельца автозавода). И вполне возможно, что последний «слив» – это «черная метка» белорусам: «либо делаете, что надо, на наших условиях, либо будете все это в Китай и Северную Корею отправлять».

Таким образом, похоже, что мы снова имеем дело с информационным шантажом. Первая попытка была предпринята в 2011 году, когда в российских СМИ прошла серия публикаций о том, что Минобороны РФ намерено вскоре отказаться от использования белорусских СКШТ в качестве носителей новейших ПГРК и уже в 2014 года эти комплексы будут размещаться на шасси семейства «Платформа» Камского автозавода. [illegible] должны [illegible] на вооружение [illegible] войск РФ, [illegible] российских [illegible]

[illegible] минул, [illegible] и вот теперь [illegible] заход. Цель прежняя: не мытьем, так катанием взять под свою «крышу» Минский завод колесных тягачей, [illegible] выполнение программы перевооружения Вооруженных сил РФ (и РВСН в особенности) не зависело от [illegible] президента РБ Александра Лукашенко. С целью достижения желаемого руководство РФ предпринимает различные меры «мягкого» и «твердого» принуждения.

[illegible] нелишним [illegible], что принципиальное решение о создании белорусско-российского холдинга с участием МЗКТ было достигнуто еще 11 марта 2013 года на встрече вице-премьера правительства РФ Аркадия Дворковича и первого вице-премьера РБ Владимира Семашко. Позднее оно было подтверждено на уровне премьер-министров и президентов двух стран.

Но каждая из сторон стремилась выжать из этой сделки максимум выгоды, и торг относительно условий создания СП принял достаточно жесткий и затяжной характер. Если представители Беларуси всячески набивали цену на свой «товар», то российские переговорщики столь же упорно ее сбивали. Недовольный предложениями россиян Александр Лукашенко 6 декабря 2013 года предпринял демарш, высказавшись против передачи им контрольного пакета акций МЗКТ.

И вот теперь начался второй акт «драмы». Похоже, что, пользуясь сложным экономическим положением союзника, Кремль намеревается дожать-таки строптивого союзника, начав с информационной «артподготовки».

Александр АЛЕСИН,
belrynok.by.

ГРОШЫ

Крэдыт далі і… забяруць

Урад Расіі ўхваліў выдзяленне Беларусі сёлета рублёвага крэдыту на суму, эквівалентную 760 мільёнам долараў.

Як гаворыцца ў распараджэнні расійскага Кабінета міністраў, гэтыя сродкі прадастаўляюцца для абслугоўвання і пагашэння крэдытаў, выдадзеных раней Беларусі Расійскай Федэрацыяй і Еўразійскім фондам стабілізацыі і развіцця. Іншымі словамі, нам даводзіцца браць новыя крэдыты, каб аплаціць старыя даўгі. Вось такая эканоміка!

Дарэчы, у красавіку Расія таксама выдала Беларусі 110 мільёнаў долараў на пагашэнне працэнтаў па расійскім жа крэдыце, выдадзеным у 2010 годзе.

ВЫБАРЫ

Тэст на адкрытасць

Прадстаўнікі кампаніі "Праваабаронцы за свабодныя выбары" прапанавалі Цэнтральнай выбарчай камісіі ўкараніць тры новыя практыкі для павышэння празрыстасці выбараў:

1. Публікаваць дадзеныя галасавання з разбіўкай па выбарчых участках. Зараз ЦВК публікуе толькі выніковыя дадзеныя з разбіўкай па абласцях і Мінску.

2. Выдаваць назіральнікам на ўчастках завераныя копіі пратакола аб выніках галасавання ў абавязковым парадку. Зараз Выбарчы кодэкс (ВК) не забараняе назіральнікам атрымліваць засведчаную копію, але на практыцы ў большасці выпадкаў участковыя камісіі адмаўляюць у гэтым, спасылаючыся на тое, што яны не абавязаны гэтага рабіць.

3. Усталяваць дакладную працэдуру падліку галасоў, пры якой паметка на кожным бюлетэні будзе аб'яўляцца ўслых з дэманстрацыяй усім прысутным членам участковай камісіі і назіральнікам. Цяпер для падліку галасоў выкарыстоўваецца наступны спосаб: кожнаму члену камісіі раздаецца пэўная колькасць бюлетэняў, якія адначасова падлічваюцца імі; пасля падліку галасоў кожны член камісіі перадае на аркушы паперы лічбы з вынікамі падліку старшыні камісіі, той, сумуючы атрыманыя лічбы, уносіць у пратакол агульныя вынікі. Пры такім спосабе кожны член камісіі ведае толькі тыя лічбы, якія былі вызначаны ім самім, і, адпаведна, можа адказваць за дакладнасць атрыманых вынікаў толькі па падлічаных ім самім бюлетэнях. Назіральнікі наогул не маюць магчымасці пераканацца ў правільнасці падліку нават асобнымі членамі выбарчых камісій.

На думку праваабаронцаў, рэалізацыя прапанаваных рэкамендацый не патрабуе ўнясення змяненняў і дапаўненняў у Выбарчы кодэкс краіны, гэта можа быць зроблена ЦВК у рамках паўнамоцтваў, якія дадзены камісіі Выбарчым кодэксам.

Паглядзім, што адкажа старшыня ЦВК Лідзія Ярмошына, якая шмат гаворыць пра дэмакратычнасць беларускіх выбараў. Але гаварыць – гэта адно, а зрабіць – гэта зусім іншае.

БУДЗЬЦЕ ГАТОВЫ

Садзіць і садзіць!

Міністэрства па падатках і зборах Беларусі ініцыіруе ўзмацненне жорсткасці пакаранняў для дробных прадпрымальнікаў.

У прыватнасці, хочуць увесці крымінальную адказнасць для прадпрымальнікаў за непрадастаўленне ўліковых першасных дакументаў, перш за ўсё – накладных ды іншых, якія пацвярджаюць легальнасць паступлення тавару.

Пакуль за падобныя правапарушэнні прадугледжваецца канфіскацыя тавару.

ФАКТ І КАМЕНТАРЫЙ

Навошта Мінску гасцявы статус у ПАСЕ?

Старшыня ніжняй палаты беларускага парламента Уладзімір Андрэйчанка паведаміў, што актывізавалася работа па вяртанні Беларусі статусу спецыяльна запрошанага ў Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы і што ў гэтым накірунку ёсць зрухі.

Якія канкрэтна зрухі? І чаму Беларусь рвецца ў ПАСЕ?

На гэтыя пытанні адказвае палітолаг, старшы аналітык Беларускага інстытута стратэгічных даследаванняў (BISS, Вільнюс) **Дзяніс МЕЛЬЯНЦОЎ.**

– Задача аднаўлення гасцявога статусу Беларусі ў Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы была актуалізавана восенню мінулага года, калі Аляксандр Лукашэнка падтрымаў прапанову старшыні камісіі па міжнародных справах Палаты прадстаўнікоў Мікалая Самасейкі вярнуцца да прапрацоўкі гэтага пытання. Пасля гэтага адбыўся цэлы шэраг візітаў функцыянераў Савета Еўропы ў Беларусь, што было ўжо звязана хутчэй з агульным змяненнем кантэксту беларуска-еўрапейскіх адносін і новым іміджам Беларусі як краіны-міратворца.

5 ліпеня Уладзімір Андрэйчанка ўжо заявіў пра зацікаўленасць у аднаўленні статусу спецыяльна запрошанага ў ПАСЕ, але пры гэтым дадаў: «Мы не прымаем, калі нам навязваюць нейкія ўмовы ў сувязі з вяртаннем гэтага статусу».

Нагадаю, што спробы аднавіць гэты статус прадпрымаліся і ў папярэдні перыяд пацяплення адносін з ЕС у 2009 годзе намаганнямі тагачаснага і цяперашняга спецдакладчыка па Беларусі Андрэа Рыгоні, але тады Мінск адмовіўся выканаць галоўную ўмову Савета Еўропы – увесці мараторый на смяротнае пакаранне. На гэтым працэс і скончыўся. Зараз сітуацыя паўтараецца практычна цалкам. І Мінск, і Савет Еўропы гатовы да збліжэння, але Беларусь не жадае выконваць якія-небудзь папярэднія ўмовы. Нават такія мінімальныя, як мараторый на смяротнае пакаранне.

Тут нялішнім будзе нагадаць, што Беларусь была пазбаўлена статусу з-за нелегітымнага фарміравання парламента ў 1996 годзе (тады Палату прадстаўнікоў выбіраў не народ, а адвольна прызначаў Аляксандр Лукашэнка). Але Савет Еўропы, як відаць, гатовы заплюшчыць вочы на праблемы з дэмакратыяй у Беларусі. Аднак пытанне смяротнага пакарання па-ранейшаму застаецца жалезабетоннай перашкодай на шляху вяртання гасцявога статусу. І тут зрухаў пакуль не назіраецца. Ёсць толькі інтэнсіфікацыя дыскусіі.

Варта падкрэсліць, што афіцыйны Мінск зацікаўлены толькі ў вяртанні статусу спецзапрошанага ў ПАСЕ, але ніяк не ў паўнапраўным членстве ў Савеце Еўропы. Гасцявы статус дае магчымасць працаваць у шматлікіх камітэтах ПАСЕ (без права голасу і права абірацца), удзельнічаць у дыскусіях, ён легітымізуе беларускі парламент як дэмакратычна абраны інстытут (а гэты статус патрэбны афіцыйнаму Мінску для паляпшэння свайго міжнароднага іміджу і атрымання дадатковай пляцоўкі для парламенцкай дыпламатыі). Паўнапраўнае ж сяброўства ў СЕ накладае шматлікія палітычныя абавязацельствы, галоўным з якіх з'яўляецца прызнанне юрысдыкцыі Суда па правах чалавека. То бок тады беларускія грамадзяне змогуць звяртацца ў гэты суд з іскамі супраць Рэспублікі Беларусь. І цалкам верагодна, што ў такім выпадку нашай дзяржаве прыйдзецца панесці істотныя фінансавыя выдаткі (прыклад Расіі з'яўляецца доказам). Таму Мінск хацеў бы абмежавацца гасцявым статусам і пазбегнуць непатрэбных абавязацельстваў і фінансавых выдаткаў.

Цяпер склалася вельмі спрыяльная міжнародная кан'юнктура для збліжэння Беларусі з Саветам Еўропы, і многія функцыянеры ў Страсбургу, як і дэпутаты ПАСЕ, гатовы мірыцца з «асаблівасцямі» беларускай палітычнай сістэмы. Але, паводле слоў нават самых добразычліва настроеных да Беларусі дэпутатаў Парламенцкай асамблеі, абысці патрабаванне адмены смяротнага пакарання Мінску наўрад ці ўдасца.

ХРОНИКА

Где наши 500 долларов?

Лишь пятая часть населения страны получает заработную плату свыше 500 долларов США в эквиваленте.

Об этом свидетельствует статистическое наблюдение, проведенное Национальным статистическим комитетом по размерам начисленной заработной платы за май 2015 года.

В мае 2015 года доля работников с заработной платой ниже 2 миллионов рублей составила 2,7% от всей численности работников в обследуемых организациях; удельный вес работников с заработной платой свыше 10 миллионов рублей составил 10,1%, в том числе свыше 20 миллионов рублей – 1,1%.

Тунеядцев не хоронят?

В новом положении о порядке выплаты пособия на погребение расходы на «хронических» социальных иждивенцев не предусмотрены.

Текст соответствующего постановления правительства опубликован в пятницу на Национальном правовом интернет-портале.

В соответствии с новыми правилами, выплата пособия на погребение будет осуществляться «в случае смерти застрахованного лица, на которое на дату смерти распространялось государственное социальное страхование и за него либо им самим уплачивались обязательные страховые взносы в бюджет фонда; незастрахованного лица, на которое в течение не менее 10 лет распространялось государственное социальное страхование и уплачивались взносы; пенсионера, получавшего пенсию из средств бюджета фонда, в том числе профессионального пенсионного страхования; безработного, зарегистрированного в органах по труду, занятости и социальной защите; детей, не достигших 18-летнего возраста, а также обучающихся в дневной форме лиц до 23-летнего возраста».

Таким образом, пособие на погребение не будет выплачиваться в случае смерти незарегистрированных безработных и лиц, не плативших взносы в фонд соцстрахования более 10 лет.

За долги – в тюрьму?

Белорусские власти намерены усилить борьбу с физлицами-должниками через возможное введение уголовной ответственности за уклонение от погашения кредиторской задолженности и конфискацию прибывающих в РБ на имя должников международных посылок.

Инициатором перечисленных мер выступает Министерство юстиции Беларуси.

«Возможно, будет предусмотрено привлечение к ответственности и физических лиц... Это когда будут исчерпаны уже все возможности мер процессуального принуждения и действия должника будут носить характер злостного уклонения», – заявил первый замминистра юстиции Беларуси Валерий Кулаковский.

По его словам, ведомство также предлагает поправки в законодательство, позволяющие конфисковать часть жилой недвижимости должника, например, если он проживает в большом коттедже.

Женщина с ножницами – страшная сила

Бытовое убийство, совершенное женщиной, вооруженной портновским инструментом, произошло в Борисове.

Предварительно установлено, что мужчину в 19.00 по месту жительства в ссоре после совместного распития спиртных напитков ударила ножницами жена, 1964 года рождения. Женщина задержана.

Ножницы в милицейских сводках – нечастое, но все же встречающееся орудие убийства. Между тем даже при использовании данного инструмента по прямому назначению требуется соблюдать меры безопасности. А именно – хранить ножницы в футляре и в недоступном для детей месте, во время работы не оставлять лезвия ножниц открытыми. Передавать ножницы следует с сомкнутыми лезвиями кольцами вперед. Четвертое правило, о котором умалчивают инструкции по технике безопасности, звучит так: собрался выпить – на всякий случай спрячь режущие и колющие предметы подальше. А то мало ли что...

"КРУГЛЫ СТОЛ"

Выбары-2015: пазіцыі апазіцыі…

Што будзе рабіць на прэзідэнцкіх выбарах беларуская дэмакратычная грамадскасць у адсутнасць адзінага кандыдата? Удзельнічаць альбо не ўдзельнічаць у кампаніі? Аб гэтым ішла размова падчас "круглага стала" на тэму "Байкот vs удзел у кампаніі", які сабрала Аб'яднаная грамадзянская партыя.

На абмеркаванні тэмы прысутнічалі сустаршыня аргкамітэта па стварэнні партыі "Беларуская хрысціянская дэмакратыя" **Віталь РЫМАШЭЎСКІ**, лідар Аб'яднанай грамадзянскай партыі і патэнцыяльны кандыдат у прэзідэнты **Анатоль ЛЯБЕДЗЬКА**, кіраўнік ствараемага руху "За дзяржаўнасць і незалежнасць Беларусі" **Уладзімір НЯКЛЯЕЎ**, кінарэжысёр **Юрый ХАШЧАВАЦКІ**, вядомы журналіст і медыяэксперт **Аляксандр КЛАСКОЎСКІ**, а таксама прадстаўнік АГП **Аляксандр ДАБРАВОЛЬСКІ**, які і быў мадэратарам мерапрыемства.

Гутарка была шчырай, хоць, як мне падаецца, кожны застаўся пры сваім меркаванні...

Аляксандр Дабравольскі: – Перад тымі людзьмі, якія хочуць перамен, сёння паўсталі пытанні: як ставіцца да выбараў? Выкарыстоўваць іх, каб нечага дасягнуць, ці проста ігнараваць, бо ўсе ведаюць, што выбараў няма? Што правільней?

Аляксандр Класкоўскі: – Нельга так казаць: "Усе ведаюць, што выбараў няма". Паводле сацыялогіі, палова людзей (ці трошкі болей за палову) упэўнена, што выбары ёсць і падчас іх лічацца галасы. Перакуліць за пару месяцаў свядомасць гэтых людзей немагчыма. Мараль такая: ёсць нейкі вузкі апазіцыйны пункт гледжання, але ж трэба глядзець шырэй – з гледзішча апалітычнага народа, які да нейкіх высокіх матэрыяў, можа, і не дацягвае, але ён такі.

Віталь Рымашэўскі: – З гэтай жа сацыялогіі можна зрабіць выснову, што трохі менш за 50 працэнтаў ведаюць, што выбараў у краіне няма. Аналітыкі нам заўсёды казалі, каб мы ішлі да тых людзей, якія нас не ведаюць. Але ёсць вельмі зразумелая правіла паліттэхналогій: трэба пачынаць са свайго электарату і ісці далей.

Аляксандр Класкоўскі: – Таму апазіцыя і раскалолася па ўсіх лініях...

Віталь Рымашэўскі: – Чаму апазіцыя раскалолася – гэта тэма для асобнай размовы. Але сёння ў першую чаргу трэба глядзець, чаго чакаюць людзі. Пагаварыце ў буйных гарадах з інтэлігенцыяй, кваліфікаванымі людзьмі, студэнтамі, працоўнымі... Спытайце: хто з іх пойдзе на выбары? Большасць з іх кажа: "выбараў няма", "я не хаджу на выбары" ці "не пайду"...

Анатоль Лябедзька: – Ёсць людзі, якія не пойдуць галасаваць, таму што няма свабодных і сумленных выбараў. Але такіх – адзінкі. Большасць не пойдуць галасаваць па іншай прычыне – таму што ў гэты час яны займаюцца сваімі бытавымі праблемамі і проста абыякавыя да выбараў. І з гэтым нашым электаратам таксама неабходна працаваць. У мяне абсалютна няма ніякіх прэтэнзій да шараговага грамадзяніна, які кажа: "Я не пайду галасаваць, таму што мой голас не лічаць, а мне патрэбны свабодныя выбары". Я яму шчыра пацісну руку і скажу: "Я таксама, відаць, не пайду". Але ў мяне ёсць прэтэнзіі да людзей палітычна актыўных, сяброў палітычных арганізацый. Вось яны не маюць права сказаць: "Я на выбары не пайду і нічога рабіць не буду". Таму што там – неаранае поле. Апазіцыя не выкарыстоўвае тыя маленькія магчымасці, якія адкрывае выбарчая кампанія, для таго каб зрабіць большым працэнт людзей, якія свядома не ходзяць на выбары, але разумеюць, што дэмакратычныя выбары – гэта шлях да перамен у Беларусі.

Юрый Хашчавацкі: – Неяк, калі мой сын яшчэ хадзіў у дзіцячы садок, ён прыйшоў дадому і сказаў: "Мяне пабіў Віцька". Пытаю: "Ты адказаў?" – "Не". – "Чаму?" – "Я ім буду пагарджаць". Дык вось, мяркую, што апазіцыйныя палітыкі на самай справе не маюць права займаць такую пазіцыю. Нельга не скарыстацца магчымасцю хаця б пагутарыць з людзьмі, паставіць зборшчыкаў подпісаў на прахадных заводаў. І няхай ён нават не збярэ подпісы... Нам кажуць, што палітыкі слабыя, няма праграмы. Ды ніхто не чытае гэтыя праграмы ў грамадстве. Усе хочуць моцнай рукі, і мне абсалютна відавочна, чаму так адбываецца. Людзі не разумеюць, што такое важнасць закона. Грамадства можа рэгуляваць альбо закон, альбо моцная рука, калі няма закона. Вось народ і марыць аб моцнай руцэ. І гэта найперш трэба пераадольваць.

Аляксандр Дабравольскі: – Мне здаецца, што мільён людзей у Беларусі (а то і два) не хочуць ніякай моцнай рукі...

Юрый Хашчавацкі: – Няхай яны сядзяць на канапе, але я не згодны, каб палітыкі сядзелі там жа.

Уладзімір Някляеў: – За гэтым сталом знаходзяцца тры чалавекі, якія амаль два гады сустракаліся якраз па пытаннях, што рабіць з гэтымі выбарамі, як у іх удзельнічаць. Але не былі ўзважаны ўсе нашы дзеянні на гэтых выбарах, зыходзячы з той небяспекі, якая сёння большая для краіны. Гэта – магчымасць страты незалежнасці дзяржавы. Дык вось ні разу не быў зроблены аналіз з нагоды таго, як паўплывае любы фармат выбараў на ўзмацненне ці паслабленне дзяржаўнасці Беларусі.

Аляксандр Класкоўскі: – А ў вас ёсць адказ на гэтае пытанне?

Уладзімір Някляеў: – Я сабе сказаў так: трэба было б удзельнічаць у выбарчай кампаніі, калі б быў адзіны кандыдат і адзіная праграма. Тады акумулявалі б 40 працэнтаў, якія яшчэ не за "рускі мір" і таварыша Пуціна. Але калі мы пайшлі на выбары не адзінай калонай, а распылена, то вядомы і фінал. Незалежна ад таго, што паспее давесці людзям на прахадной завода спадар Лябедзька ці нехта іншы, мы ўсё роўна кансервуем сітуацыю сённяшняга дня. А сёння сітуацыя такая, што эканоміка краіны не развіваецца. І палітычная сістэма не развіваецца.

Аляксандр Класкоўскі: – Дык пытанне ўдзелу ў выбарах для вас маральнае ці палітычнае?

Уладзімір Някляеў: – Перш за ўсё – палітычнае. Паўтаруся, калі б быў адзіны кандыдат, трэба было б удзельнічаць. А зараз удзел бессэнсоўны і нават шкодны. Кансервуюцца палітычная і эканамічная сітуацыя ў краіне.

Аляксандр Класкоўскі: – Учора прачнуліся і ўбачылі, што выбараў няма? Убачылі, што нельга ўдзельнічаць, пакуль у турме Статкевіч? Ён сядзіць у турме з 2010 года. Таму сёння трэба казаць у паліттэхналагічных катэгорыях. Калі не атрымалася адзінства ў апазіцыі, то ёсць два варыянты падыходу да гэтай кампаніі: – альбо ўдзельнічаць растапыранай пяцярнёй, альбо байкатаваць (ці прыхавана байкатаваць) выбары.

Уладзімір Някляеў: – Яшчэ раз кажу – у такім фармаце, які склаўся сёння, удзельнічаць у выбарах шкодна.

Анатоль Лябедзька: – У такім выпадку ў мяне – контраргументы. Няўдзел у выбарах стварае рэальную пагрозу легітымізацыі ўлады. У любым выпадку колькасны склад удзельнікаў прэзідэнцкай кампаніі ўладай будзе забяспечаны. Уявім, што мы адмаўляемся ад удзелу ў выбарах. Прыязджаюць міжнародныя назіральнікі, і што яны фіксуюць? Значны прагрэс. Ніхто нікога не затрымлівае, далі больш часу на тэлебачанні... Сёння міжнародная супольнасць абсалютна не зацікаўлена, каб Беларусь стала яшчэ адной кропкай напружанасці, а таму яны скажуць так: "У параўнанні з 2010 годам вялікі прагрэс". А гэта азначае легітымізацыю вынікаў выбарчай кампаніі з усімі наступствамі.

Аляксандр Класкоўскі: – У мяне да вас такое пытанне: калі вы раздавалі ўлёткі на прахадной завода рабочым, вы ім пра легітымізацыю ўлады казалі? Электарату гэтая легітымізацыя – "па барабане"!

Анатоль Лябедзька: – Ёсць легітымізацыя міжнародная і ўнутраная. Калі мы не пойдзем на прахадныя заводаў і не прапануем людзям свае шляхі выхаду падчас крызісу, то не закранём людзей, якія сёння "думаюць страўнікам". І для нас гэта шанц. Учора на МАЗе стаялі сілавікі з камерамі, скрыгаталі зубамі, але мусілі цярпець, пакуль я не раздаў апошнюю ўлётку. Так будзе і далей. Калі нам даюць магчымасць выйсці да народа з нашай эканамічнай альтэрнатывай, то трэба ісці. Трэба навязваць свой сцэнарый уладзе, а не гуляць па яе правілах.

Віталь Рымашэўскі: – З тым, што працаваць з людзьмі патрэбна, згодны ўсе. Выкарыстоўваць магчымасці падчас выбараў таксама неабходна. Далей ідзе пытанне: – як? Я прадстаўляю аргкамітэт па стварэнні партыі "Беларуская Хрысціянская Дэмакратыя". Наша пазіцыя застаецца нязменнай – на гэтых выбарах мы знялі свае прэзідэнцкія амбіцыі, але далучыліся да ініцыятывы па вылучэнні Статкевіча. Ужо зроблена шмат, каб тэма палітвязняў узнялася на належны ўзровень. Адзінае, што трэба зараз прадухіліць, – калі Статкевіча ў "добрай" традыцыі будуць выкарыстоўваць для таго, каб тарпедаваць усіх іншых. У нас аўтарытэт аднаго нярэдка ўзнімаецца для таго, каб знішчыць іншых. Акрамя таго, трэба збіраць подпісы за вызваленне абсалютна ўсіх палітвязняў. Мы супрацоўнічаем з усімі палітычнымі сіламі, хто адпавядае нашай стратэгіі і задачам... Але не трэба думаць, што ўсе, хто ўдзельнічае ў кампаніі, гуляюць на адным баку. Гэта няпраўда. Таму што некаторыя людзі ўжо сёння гатовы прызнаць пераможцу і працаваць у яго камандзе. І вось ужо тут пачынаецца легітымізацыя рэжыму...

Аляксандр Дабравольскі: – Ці правільна я зразумеў, што галоўнай стратэгічнай праблемай сёння з'яўляецца магчымасць легалізацыі рэжыму?

Віталь Рымашэўскі: – Так, гэта галоўная праблема ў сённяшняй сітуацыі.

Аляксандр Дабравольскі: – Якая мала хвалюе людзей...

Віталь Рымашэўскі: – Ведаеце, ёсць тыя, хто скончыў ВНУ, хто лічыць сябе палітычным лідарам, а ёсць тыя, хто працуе на МАЗе. У кожнага свая функцыя.

Аляксандр Класкоўскі: – Давайце больш строга ставіцца да тэрміналогіі "Легалізацыя рэжыму". Вы мяркуеце, што сёння нелегальны рэжым? І што такое легітымнасць? Калі народ прымае гэтую ўладу, то яна легітымная. Калі амбасадары прывозяць даверчыя граматы, яны іх у офіс АГП нясуць? Не, Макею і Лукашэнку... Я невыпадкова з самага пачатку сказаў, што трэба паглядзець на выбары вачыма простых людзей. Гэта не дэмагогія. Яны бачаць, што гаспадар у краіне – Лукашэнка. Замежнікі таксама гэта бачаць.

Аляксандр Дабравольскі: – Не бывае стопрацэнтнай легальнасці альбо нелегальнасці. Яе можна проста ці павысіць, ці знізіць.

Аляксандр Класкоўскі: – Як ніколі рэальна для Лукашэнкі, каб па выніках гэтых выбараў быў зафіксаваны проста прагрэс. Празрыстыя скрыні, нешта яшчэ... І Еўропе будзе гэтага дастаткова.

Віталь Рымашэўскі: – Прабачце, Еўропе будзе гэтага недастаткова. Вельмі важны голас грамадзянскай супольнасці, дэмакратычных сіл, часткай якіх з'яўляецца апазіцыя.

Уладзімір Някляеў: – Тым людзям, якія ідуць на выбары, абсалютна ўсё роўна гэтая лігітымізацыя ці наадварот. І ў мяне гэта таксама не будзе ў галаве, калі сітуацыя захаваецца такой, якая яна ёсць зараз... Скажуць нешта кандыдаты на тэлебачанні, пастаяць на прахадных. І што з таго? Гэта ўсё ўжо было. Людзі гэта праходзілі. Але ў паліттэхналогіях ёсць элемент нечаканасці. Дык вось у нас яшчэ не было такой магчымасці, якую нам па сутнасці дае знаходжанне за кратамі чалавека, які ўдзельнічаў у выбарах 2010 года. Як зможа нармальны чалавек, скажам, з АБСЕ прызнаць гэтыя выбары прагрэсіўнымі, калі не зменены Выбарчы кодэкс, калі Мікалай Статкевіч яшчэ з тых выбараў у няволі? Калі б мы зрабілі адзіную акцыю няўдзелу ў выбарах праз вылучэнне Міколы Статкевіча – гэта быў бы не толькі маральны момант, але і моцны ход. А зараз Статкевіч выглядае як адзін з экзатычных прэтэндэнтаў. Але хачу сказаць, што на сённяшні дзень мы яшчэ можам дамовіцца і вылучыць адзінага.

Анатоль Лябедзька: – Магчыма, для часткі міжнароднай супольнасці, гэта і мела б нейкі рэзананс. Але я ўжо пабываў шмат у якіх беларускіх гарадах, і ні адзін чалавек не паставіў гэта ў парадак дня. Сабралі ініцыятыўную групу Статкевіча, але што гэтыя паўтары тысячы чалавек будуць рабіць, калі ім адмовяць у рэгістрацыі? Палова паедзе на лецішча, хтосьці – у крамы ў Еўропу... Адзінкі нешта будуць рабіць. Але ім, у адрозненне ад нас, не дадуць пастаяць на МАЗе з транспарантам "Свабоду Статкевічу!". Шанц гэтую тэму ўтрымліваць у тонусе ёсць, калі мы зарэгіструемся. Вось тады рэальна можна ўзнімаць гэту праблему разам з эканамічнай.

Уладзімір Някляеў: – Можна чапляць людзей эканамічнай тэматыкай, калі б спадар Лябедзька збіраўся перамагчы на выбарах.

Анатоль Лябедзька: – Мы ўпершыню гаворым рэалістычныя рэчы. Гаворым пра тое, што пры сённяшняй сістэме перамагчы не можам, а таму па-іншаму фармулюем задачу перад людзьмі. Кажам так: "Валун ёсць, далучайся. Толькі так нешта можам зрабіць". І ўпершыню ў людзей з'явілася нейкая цікавасць да таго, што прапануюць ім у сферы эканомікі. Дапякло, народ гатовы слухаць. І гэта наш шанц. Бо адна з задач – павялічыць колькасць удзельнікаў палітычнага працэсу. Не павялічым – значыцца, пасля гэтай кампаніі скурчыліся яшчэ больш.

Аляксандр Класкоўскі: – А што ўяўляе сабой палітычны працэс: да чаго далучацца? Прыйсці рабочаму МТЗ кавы папіць у офіс АГП?

Анатоль Лябедзька: – Канкрэтны прыклад. Да нас прыйшлі грузаперавозчыкі. Кажуць: "У нас праблема, трэба яе вырашыць". Вось вам стол і папера, вось вам юрыст. Мы з імі прыкладна год працавалі. Закончылася тым, што яны з нашай дапамогай рэгіструюць сваю грамадскую ініцыятыву. Тое самае мы прапаноўваем і тым, хто змагаецца з ушчыльненнем забудовы. Грамадскія ініцыятывы трэба падтрымліваць.

Аляксандр Дабравольскі: – Давайце ўсё-такі вернемся да абмеркавання тэмы нашага "стала". Што будзе, калі мы заклічам да байкоту і людзі не пойдуць на выбары?

Аляксандр Класкоўскі: – Не можа быць, каб усе не пайшлі.

Юрый Хашчавацкі: – Усё будзе, як раней. Вы ж не заклічаце не хадзіць на датэрміновае галасаванне.

Віталь Рымашэўскі: – Зараз у нас байкот легальна забаронены, але ж чалавек можа распавядаць праўду пра тое, што выбараў няма. Гэта такая ідэя супраціву дзеючай уладзе праз непрыняцце тых правіл гульні, якія прапануе дзяржава.

Аляксандр Класкоўскі: – Абывацель не жыве ідэяй супраціву.

Віталь Рымашэўскі: – Давайце не выдумляць веласіпед, таму што ідэі негвалтоўнага супраціву (у тым ліку – байкатаванне) былі па ўсім свеце. Ёсць эфектыўныя прыклады і неэфектыўныя. Неэфектыўныя – гэта калі частка псеўдаэліты спрабуе ўладкавацца ў тую аўтарытарную эліту, якая сёння існуе. І тады няма ніякіх шанцаў для дэмакратычных змен.

Аляксандр Дабравольскі: – Яшчэ раз хачу запытацца: – калі апазіцыя пачне заклікаць да байкоту, што будуць рабіць людзі? Якія наступствы?

Віталь Рымашэўскі: – Па-першае, зафіксаваць адсутнасць яўкі прасцей за ўсё. На выбарах 2012 года некаторыя назіральнікі сцвярджалі, што выбары адбыліся. Але дзякуючы такой фіксацыі да людзей давялі, як усё адбывалася на самай справе.

Аляксандр Класкоўскі: – Назіральнікі былі толькі ў гарадах, а што рабілася ў вёсках? І што гэта дало, хто памятае пра 2012 год? Пасля гэтага ўзмацнілася апазіцыя? Улада ўпісала ў закон забарону байкоту – і вас заціснулі яшчэ больш. Вось і ўвесь байкот! Бо што на практыцы? Не пераканаеце вы за лічаныя тыдні большасць народу не ісці на ўчасткі. Хай не 80, а 60 працэнтаў прыйдзе. Уладзе сёння не патрэбна мабілізацыя. Яны здаволяцца больш сціплым паказчыкам. Акрамя таго, большае жаданне ісці на ўчасткі менавіта ў прыхільнікаў Лукашэнкі. Гэта значыць, што ў ідэале для ўлады на выбары прыходзяць толькі яе прыхільнікі, і Лукашэнка сціпла атрымлівае свае 80 працэнтаў і легітымізацыю. А апазіцыя застаецца сядзець у сваёй веры.

Віталь Рымашэўскі: – 80 працэнтаў існуе толькі на паперы, а ў рэальным жыцці...

Аляксандр Класкоўскі: – А ў рэальным жыцці Лукашэнка кіруе ўжо 21 год.

Анатоль Лябедзька: – Калі ўлады змянілі закон і ўнеслі туды палажэнне аб байкоце, значыцца, мы на самай справе сабралі доказы, што няма сумленных выбараў. Адна справа пра гэта казаць і зусім іншая, калі ты на стол кладзеш доказы. Калі ў нас з 60 чалавек 35 запісаных выступленняў не пайшлі ў эфір, то што можна казаць?.. Але на гэты раз мы ціснем руку грамадзянам, якія аддалены ад палітыкі і не ідуць на выбары, таму што лічаць іх падманам. Разам з тым мы не прымаем байкот як кампанію. Мы – за ўдзел па сваім сцэнарыі. І ён – некамфортны для ўлады, бо прымушае апошнюю рабіць памылкі альбо даказваць, што не існуе сумленных выбараў. Што ж тычыцца большасці грамадзян... Калі б не было моцнага эканамічнага крызісу ў краіне, мы, можа б, і не ўвязваліся ў кампанію. Але ўпершыню за 20 гадоў гэта дае нам шанц выйсці да народа з нашай праграмай "Мільён новых рабочых месцаў" і шукаць новых прыхільнікаў. Няхай у іх галаве проста застанецца, што ёсць яшчэ альтэрнатыва.

Аляксандр Дабравольскі: – Ці могуць сёння дэмакратычныя сілы яшчэ дамовіцца?

Уладзімір Някляеў: – На мой погляд, выправіць сітуацыю можна. Але што будзе сёння рабіць Анатоль Лябедзька, які прыняў рашэнне ўдзельнічаць у прэзідэнцкай кампаніі? Ён будзе адзін за адным выкладваць аргументы за ўдзел у выбарах. Мы два гады казалі пра тое, што нам патрэбны адзіны кандыдат, а дайшлі да таго, да чаго дайшлі. Больш спрацавалі персанальныя адносіны, чым усё астатняе. Але, паўтаруся, усё мела б сэнс, калі б быў адзіны кандыдат. Зараз жа нічога не змянілася. Пяць гадоў таму была і тая ж эканамічная праграма Яраслава Раманчука і заклікі не ісці на выбары, а ісці на Плошчу. І што займелі? Калі б у Анатоля Лябедзькі былі такія магчымасці ў СМІ, як у Лукашэнкі, то гэта ўжо была б іншая сітуацыя, я нават пайшоў бы ў ініцыятыўную групу да яго. Але ж гэтага няма. А ўдзел апазіцыі ў выбарах у тым фармаце, які прапанаваны ўладай, шкодны для будучыні краіны. Ён вядзе да кансервацыі рэжыму, да захавання таго, што існуе зараз.

Аляксандр Класкоўскі: – А якая альтэрнатыва?

Уладзімір Някляеў: – Сабрацца ўсім і сказаць: – "Да пабачэння, выбарчая кампанія! Мы падтрымліваем Статкевіча як адзінага кандыдата". Больш ніякіх альтэрнатыў не бачу.

Аляксандр Класкоўскі: – І на наступны дзень па тэлевізары людзям скажуць, што апазіцыя спалохалася і пацярпела поўнае фіяска.

Уладзімір Някляеў: – Яны будуць тлумачыць сваё, а мы – сваё. Давайце спачатку зробім, а пасля пабачым.

Аляксандр Дабравольскі: – Уладзімір Някляеў гатовы дамаўляцца. Ці ёсць зараз у гэтым сэнс?

Аляксандр Класкоўскі: – Ніхто не спрачаецца, што ўдзел у выбарах адзінага кандыдата – гэта быў бы аптымальны сцэнарый. Іншая рэч, што ён на сёння нерэальны.

Анатоль Лябедзька: – Я лічу, што не варта вяртацца да старонкі, якую ўжо перагарнулі. Гэта проста марнаванне часу. Аб'яднанне магло б быць, калі б быў адзін сцэнарый. Але і гэтага не дамагліся. І мы бачым, што на гэтую кампанію розныя палітычныя сілы ставяць розныя задачы. Для нас гэта, як ужо казаў, не дапусціць легітымізацыі ўлады і павялічыць колькасць удзельнікаў палітычнага працэсу. Таму апазіцыі зараз не варта высвятляць адносіны паміж сабой. Даказвай, што твой накірунак больш эфектыўны.

Віталь Рымашэўскі: – На жаль, перамовы пра адзінага не скончыліся плёнам, што прывяло да яшчэ большай дыскрэдытацыі дэмакратычных сіл. Сёння ж пытанне не столькі ў адзінстве, скосылькі ў нарошчванні сілы, якая магла б быць больш моцнай. Кожны няхай ідзе сваім шляхам. Але не трэба распальваць варожасць у апазіцыі. Няхай кожны сваёй працай дакажа сваю сапраўднасць. У гэтым я бачу будучыню беларускіх дэмакратычных сіл. Бо зараз пытанне стаіць не толькі адносна легітымізацыі ўлады. Пытанне і ў тым, ці атрымае апазіцыя легітымізацыю ад беларускага грамадства

Аляксандр Класкоўскі: – Відавочна, што апазіцыя ўвайшла ў гэтую кампанію ў найгоршым варыянце. Любая кансалідаваная стратэгія (байкот, вылучэнне Статкевіча ці адзіны кандыдат) нават у гэтых апрыёры няроўных умовах выглядала б значна мацней, чым сённяшняя раскіданасць. Але што ёсць, тое ёсць. І для мяне логіка ўдзелу ў выбарах больш пераканаўчая. Нават пры тым, што на сённяшні дзень нельга вырашыць нейкія стратэгічныя задачы. Але, магчыма, гэта той выпадак, калі кропля камень точыць. І самае галоўнае, каб порах не згараў у войнах паміж сабой і ў высвятленні адносін кшталту "я больш сумленны". На самай справе апазіцыя не апынулася на вышыні гістарычнай адказнасці, хоць тут і гучалі словы пра будучыню Беларусі.

Аляксандр Дабравольскі: – На мой погляд, калі ёсць магчымасць камунікацый з людзьмі, іх трэба выкарыстоўваць. Калі можам нешта змяніць, гэта можна зрабіць толькі пры падтрымцы людзей...

Падрыхтаваў Алесь СІВЫ.

ТАКОЕ ЖЫЦЦЁ

...Нібы тая шафа

Выбачайце, што пішу на "несур'ёзную" тэму, але такія гісторыі псуюць нам настрой амаль штодня.

Мінск. Метро. У вагон уваходзіць даволі маладая кабета і становіцца прама ля дзвярэй. Адзін прыпынак едзе, сама на сябе ў шкло дзвярэй узіраючыся. Другі прыпынак...

Людзям не выйсці з вагона, ні зайсці, бо трэба абыходзіць гэтую каралеву. Ды ёй і самой не вельмі ўтульна, бо штурхаюць яе, з усіх бакоў тузаюць. Але ўпарта стаіць, учапіўшыся ў поручань.

Нарэшце я не вытрымаў.

– Жанчына, мілая, – кажу, – а што б вы рабілі, калі б сусед ля дзвярэй вашай кватэры паставіў шафу, перагарадзіўшы ўваход і выхад?

– ??? – толькі здзіўлена вачыма лыпае.

– Дык што ж вы стаіце тут, нібы тая шафа? Калі ласка, праходзьце ў сярэдзіну вагона.

– Сколько развелось сумасшедших! – абурылася цётачка. Але пачырванела-пачырванела... Спадзяюся, засвоіла ўрок.

Валер ДУДЧЫК.
Мінск.

Я – за «наш стыль»

Я мінчанка са стажам. Тым, хто нядаўна пераехаў у горад, можа, і падабаюцца новыя шкляныя высоткі, а мне сумна, што наш горад страчвае сваю атмасферу. Знікае тое адметнае, што адрознівала Мінск ад іншых гарадоў. Бо будынкаў са шкла і бетону па ўсім свеце хапае. І ва ўсіх краінах яны аднолькавыя – на адзін твар і адной "нацыянальнасці". Павінна заставацца тое, што рабіла Мінск – Мінскам. Няхай гэты стыль называюць "сталінскі ампір", але ўсё ж такі гэта стыль. Свой стыль. Наш стыль!

Людміла ЧАРНЕВІЧ,
Мінск.

Тое, што нельга кардынальна мяняць твар горада, разумеюць усе і гарадскія ўлады. Напрыклад, нягледзячы на тое, што інвестары маюць грандыёзныя планы па забудове тэрыторыі вакол старога аэрапорта, сам будынак аэрапорта будзе захаваны. Як паведаміў журналістам намеснік старшыні Мінгарвыканкама Віктар Лапцеў, "ён будзе выкарыстоўвацца інвестарам у тым ліку ў адміністрацыйных мэтах, але ад гэтага аб'ект не страціць сваю гістарычна-культурную каштоўнасць. Магчыма, у будынку з'явіцца і музейная экспазіцыя».

Да ведама

Будаўніцтва шматфункцыянальнага цэнтра «Мінск-Мір» з'яўляецца адным з самых вялікіх інвестыцыйных праектаў, які рэалізуецца цяпер у горадзе. Агульная плошча забудовы складзе 3 млн кв. метраў. На участку плошчай 320 га будзе пабудавана 14 тысяч адзінак жылля, 305 тыс. кв. метраў адміністрацыйных плошчаў. Тут з'явіцца новы міжнародны фінансавы цэнтр. У яго, у прыватнасці, увойдуць канферэнц-цэнтр, цэнтры для правядзення розных мерапрыемстваў і адпачынку, школы, паркі і зялёныя зоны. Уключаны гандлёва-забаўляльны цэнтр з арэнднай плошчай 120 тыс. кв. метраў. Адной з асноўных асаблівасцей забудовы стане парк плошчай 50 га, дзе будуць праводзіцца музычныя і творчыя фестывалі, іншыя мерапрыемствы на свежым паветры.

Закладка першага каменя ў будаўніцтва шматфункцыянальнага цэнтра «Мінск-Мір» адбудзецца ў верасні бягучага года.

ПЫТАННЕ – АДКАЗ

Калі можна атрымаць сацыяльную пенсію?

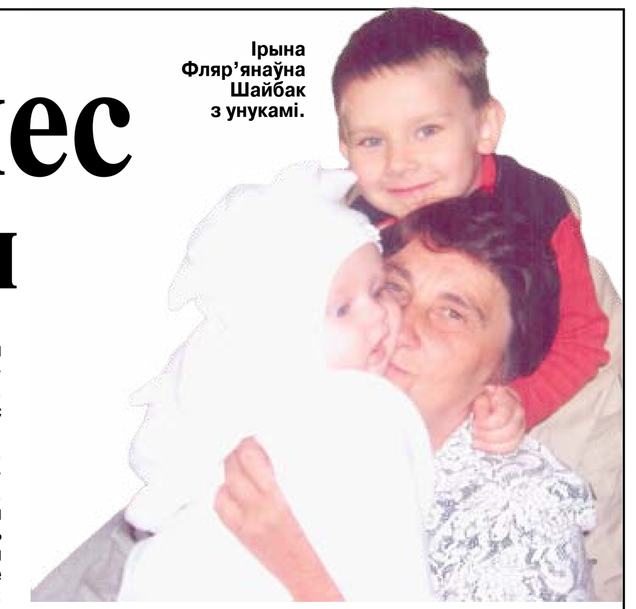
Так склалася жыццё, што я маю пад шэсцьдзесят гадоў, але пенсіі не атрымліваю, таму што мой працоўны стаж вельмі малы. Скажыце, калі можна, дасягнуўшы якога ўзросту я змагу мець сацыяльную пенсію?

Марыя КАРПУШОНКА,
Магілёў.

Так, працоўныя пенсіі прызначаюцца пры ўмове, што стаж работы не меншы за 15 гадоў з уплатай за гэты тэрмін абавязковых страхавых узносаў у бюджэт Дзяржаўнага пазабюджэтнага фонду сацыяльнай абароны насельніцтва. Калі Вы не выпрацавалі такі стаж і не маеце магчымасці гэта зрабіць, то Вам будзе прызначана сацыяльная пенсія пры дасягненні 60 гадоў (для мужчын – 65). Памер Вашай пенсіі складзе 50 працэнтаў найбольшай велічыні бюджэту пражытачнага мінімуму ў сярэднім на душу насельніцтва за два апошнія кварталы.

ЛЁСЫ ЛЮДСКІЯ

Прыгожы бізнес спадарыні Ірыны

Ірына Фляр'янаўна Шайбак з унукамі.

Яна так хацела быць настаўніцай! І вучылася добра, і накіраванне з раёна ў педагагічны інстытут атрымала. У думках ужо развіталася з роднай вёскай Ятвезь.

– Але ў апошні момант усё перамянілася, – успамінае Ірына Фляр'янаўна. – Падумала: а як жа тата і мама будуць без мяне? Тата – інвалід, якая там у яго пенсія, мама даяркай на ферме таксама няшмат зарабляла. А дома ж яшчэ трое малодшых: брат і двае сясцёр. І вырашыла ісці туды, дзе хутчэй можна набыць спецыяльнасць, каб дапамагчы сям'і. Медыцына мне таксама падабалася і паступіла ў Смаргонскае медыцынскае вучылішча.

[illegible]

Хто першы прыйшоў дадому, той [illegible] варот, яна старапачыла, а я хачу, лягчэй. Няма ў нас воленасці. [illegible]

[illegible] дзяўчынак. Тут можна купіць прыгожыя шапачкі, калготкі ды і ўсё астатняе, без чаго не выгадуеш дзіцятка. Стол засланы белым абрусам, і на ім таксама дзіцячыя рэчы. Усё акуратна раскладзена па памерах, каб лягчэй было арыентавацца.

У ралеце Ірыны Шайбак светла ад прыгожых тавараў і ад дзіцячых усмешак. Як свецяцца вочкі маленькіх модніц і моднікаў, калі яны бачаць такі вялікі выбар абновак, выробленых у Жодзіне, Гомелі, Бабруйску і на іншых фабрыках Беларусі. Напэўна, ніхто так не радуецца абноўкам, як дзеці, і жыццю так ніхто не радуецца, як яны...

Іншы раз, выбраўшы рэчы, людзі просяць:

– Можа, пачакаеце грошы да зарплаты?

– Няма пытанняў! – кажа Ірына Фляр'янаўна. – Аддасцё, калі будуць. – Яна разумее, як няпроста жывецца людзям. І хоць самой тыя грошы патрэбны, але гатова чакаць.

– Чаму ў вашым ралеце заўсёды так шмат людзей? – іншы раз дзівяцца каляжанкі, якія таксама гандлююць на рынку. – Гэта ўсё пакупнікі?

– І пакупнікі таксама, – усміхаецца яна.

Сюды заходзяць знаёмыя проста пагутарыць, расказаць пра свае праблемы, папрасіць парады. Усякага выслухае, хоць іншы раз для гаворкі мала часу. Тактоўная, добразычлівая, разумная, яна прыцягвае людскія сэрцы, як агеньчык вабіць стомленага падарожніка ўначы, як калодзеж у спёку.

– Ірына Фляр'янаўна, вы выглядаеце шчаслівым чалавекам, – кажу ёй аднойчы.

– А так яно і ёсць, я шчаслівая. Кажу гэта шчыра. Аднаго прашу ў Бога, каб яшчэ пажыць, паглядзець, як растуць унукі...

Жывіце доўга, мілая спадарыня Ірына! І няхай квітнее ваш такі прыгожы бізнес, які дорыць дзеткам радасныя ўсмешкі.

Леанарда ЮРГІЛЕВІЧ.
Дзятлаўскі раён.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

І не ўздзіў, што мой раён цісне лепшы самагон

У Беларусі вырашана стварыць алкагольны холдынг, які аб'яднае буйных вытворцаў спіртнога. Доля дзяржавы ў ім складзе 100 працэнтаў.

Старадарожчына – куток,
Дзе меў я гонар нарадзіцца.
І там жыцця майго выток,
Натхнення вечная крыніца;
Там колісь продкі-землякі
Знайшлі прытулак сярод лесу;
Там непаседы-ручайкі
Сцякаюцца ў раку Арэсу;
Там будзяць раніцай ласі
Абшар-абсяг цнатліва-сонны,
Грыбоў жа – хоць касой касі,
Амаль усе – як парасоны.
Ну проста боскі край! Але
Пра вартасці свайго раёна
Я змушаны пісаць далей,
На жаль, у жанры фельетона.
Дык чым жа пра сябе раён
Яшчэ засведчыў гэтак ярка?
Старадарожскі самагон –
Як кажуць, фірменная марка.
Я расчарую вас, сябры:
Зусім не каля кожнай хаты
(Тым болей не ў любым двары)
Стаялі колісь апараты.
Нашто, шматлікія, яны?
Тады пілі вяскоўцы мала.
Быў апарат адзін, лясны,
Прычым яго для ўсіх хапала.
То быў не просты агрэгат,
Які трымаюць у кватэры.
Было ў ім розных "штучак" шмат
І прычындалаў да халеры.
Напэўна, хтось разявіць рот,
Бо цяжка даць такому веры:
Той апарат – лічы, завод,
Хоць і ў паменшаным памеры.
Прытым засведчыць я магу:
Чарга была – ажно на месяц.
Спярша запішуцца ў чаргу
І толькі потым брагу месяць.
Яшчэ дадам, таго апроч:
"Заводзік" той – накшталт мартэна,
"Працэс ішоў" і дзень, і ноч,
Гарэла вогнішча нятленна.
Галоўны – дзед Клубок здавён,
Ён – уладальнік апарата.
Пяршак, найлепшы самагон, –
Яму за карыстанне плата.
Лічы, што гэты дзед Клубок
У вёсцы быў манапалістам.
Ён пачуваў сябе як бог –
Заўсёды з выглядам хварсістым.
Дзед не зважаў амаль, калі
Яму выказвалі заўвагі,
Што трохі дзежкі прагнілі,
Бражнік ужо сатлеў ад брагі.
Было да лямпачкі дзядку,
Папрок пускаў ён міма вуха,
Што ў гляк замест першаку
Цурчыць ванючая сівуха.
Знахабіўся Клубок ушчэнт...
Але знайшоўся ўсё ж умелец,
Клубку дастойны канкурэнт –
Мужчына з паганялам Белец.
У лесе гэткі ж апарат
Ён змайстраваў, і неўзабаве,
Мартэн той самы акурат,
Другі "заводзік" быў у справе.
Усім няблага, балазе
Саперніцтва дапамагае.
Людзей паменшала ў чарзе,
Бо ўжо з'явілася другая.
Клубок не гэткі, як заўжды,
Ужо зважае на "прыдзіркі":
Змяніў кацёл, што для вады,
Зашпакляваў у дзежках дзіркі.
Адчысціў трубкі ад іржы,
Затым бражнік паставіў новы...
І "абысці на віражы"
Паскуду Бельца быў гатовы.
Саперніцтва прынесла плён,
А да таго ж і шмат карысці:
Быў гэткі хваткі самагон
У вёсцы нашае калісьці!

* * *

І для дзяржавы алкаголь –
Нібы саломка для тапельца.
Таму і хоча пад кантроль
Узяць яна "Клубка і Бельца".
Прарочу нам усім бяду
З нагоды сумнае такое:
Манапалісту гнаць "бурду"
Лацвей, чым вартыя напоі.

НЕ МОГУ МОЛЧАТЬ!

Что горит и болит в сердце моем...

Уважаемая редакция газеты «Народная Воля»! Прошу вас опубликовать, если это возможно, мои грустные размышления, навеянные парадом и шумихой вокруг 70-летия Победы над фашистской Германией.

Я родилась в 1941 году и отношусь к детям войны, не знавшим своих отцов, что отдали жизнь за Родину, которая не только теперь, а всю мою сознательную жизнь делала и делает вид, что нас нет. В дни праздников и торжеств горько и обидно слышать возвышенные, но циничные по сути заявления из всех эшелонов власти «Никто не забыт, ничто не забыто». Но мы еще живы и действительно многое помним о нашем «счастливом» детстве, «заботе» товарища Сталина, а затем и последующих товарищей.

[illegible]

...запись о том, что старший [illegible] танковых войск, зам.коман[illegible] Гордиенко Иван Андреевич, [illegible]ения, уроженец с.Городище [illegible] района Черниговской области [illegible] без вести в 1941 году...

[illegible] этих митингах звучали, казалось, [illegible] правильные слова, объявлялась [illegible] молчания в память о погибших [illegible] и независимость Родины. [illegible] этом сильно возмущало и [illegible] то поминают только «погиб[illegible]», [illegible] павших без вести и пленных [illegible] аж 4,5 миллиона бойцов [illegible] в Красной Армии – полный [illegible] час в живых участников той [illegible] ны осталось всего нескольк[illegible], слава Богу, находятся на [illegible]. Честь им и слава! Пусть [illegible] долго-долго в добром здравии и всеобщей заботе. Но прошло целых 70 лет, как отгремели бои, и давно пора сделать поименную «инвентаризацию» каждого пропавшего в военной мясорубке. За этот долгий отрезок времени отец «не всплыл» ни по линии НКВД-КГБ, ни как пленный, ни даже как предатель... Он что – так сказать, в частном порядке, по своей собственной инициативе пошел «прогуляться» и пропал без вести? Почему до сих пор не оценена роль Сталина, допустившего разгром и бегство наших армий в начале войны? Что с того, что «козлами отпущения» назначили Павлова и других генералов? Отец нигде не проходит ни как участник, ни как погибший. Куда же он девался? Ушел в небытие, чтобы другие продолжили его путь и дошли до Берлина.

Умалчивая о миллионах пропавших без вести и плененных сынах Отечества, государство и сегодня, по примеру Сталина, продолжает скрывать правду о войне, потому что эти сведения никак не вписываются в героические – без сучка и задоринки – реляции. А я всю свою сознательную жизнь ждала хотя бы поздравительной открытки в День Победы или День танкиста... Советская власть сначала превратила в лагерную пыль ГУЛАГа моего дедушку Петра, а затем предала забвению сгинувшего на войне отца.

Говорят, что война не закончена, пока не будет похоронен последний солдат. Но, судя по реалиям, она, похоже, никогда не закончится, ибо не видно стремления у ответственных государственных мужей это сделать.

Мертвым уже все равно, а мы, наивные, хотим, чтобы еще и о нас вспомнили – и приняли закон «О детях войны», как это сделали в некоторых бывших республиках СССР. Нас приучают – и уже приучили – быть перед Родиной вечно в долгу. Но... Сначала позабыли вернуть нам «сгоревшие» сбережения, а сейчас ввели фактически налог на право проживания в стране (я имею в виду декрет №3). Человека превратили из ничтожного винтика, каким он был при Советах, в еще более ничтожную пылинку. О нем вспоминают лишь в период избирательных кампаний, не забывая при этом настоятельно внушать, чтобы мы проголосовали досрочно.

Поэтому 9 Мая для меня воистину «праздник со слезами на глазах». Война забрала у меня отца, сломала жизнь матери и мою судьбу. О том, что горит и болит в сердце моем и тысяч-тысяч разделивших мою участь детей войны, впечатляюще пронзительно и просто сказал прекрасный поэт Роберт Рождественский:

На всю оставшуюся жизнь
Нам хватит горя и печали...
Где те, которых потеряли
На всю оставшуюся жизнь?

С уважением –

Ваша подписчица
Татьяна Ивановна ПИГУЛЕВСКАЯ.
г.Осиповичи.

ВАС ИНТЕРЕСУЕТ...

belapan.com

А что вместо?

Уже и следа не осталось от старого здания Музея истории Великой Отечественной войны на Октябрьской площади. Знаю, что были самые разные предложения насчет того, что построить на этом месте. Одни говорили – отель, другие – музей. Так на чем остановились? Все-таки речь о центре города. Мне кажется, это важно.

Л.Г.Волчанская, Минск.

Окончательная судьба лакомого куска земли рядом с Дворцом Республики у главного проспекта столицы еще не решена. В настоящее время идет работа над концепцией застройки этого исторического места.

Из неофициальных источников известно, что, возможно, на месте бывшего Музея истории Великой Отечественной войны ничего строить и не будут. Все больше поддержки находит идея создать здесь зеленую зону отдыха. Окончательное решение на этот счет должно быть принято осенью.

УРАЖАННІ

Дай Бог, каб наш народ зведаў радасць незалежнасці!

Ужо колькі год запар у Скідзелі праводзіцца свята нашай Незалежнасці, незалежнасці Беларусі.

Сёлета я прыехаў на гэтае свята і з вялікім задавальненнем цэлы дзень глядзеў, дзівіўся, плакаў – такое прыгожае свята.

Мяне вельмі ўзрадавала, што праграму вялі таленавітыя выпускнікі каледжа культуры Дар'я Барцюк і Андрэй Копаць. Прыгожая беларуская мова, эмацыянальна насычаная, пісьменная, вельмі добрая, дакладная па сваім змесце. Якую вялікую працу яны зрабілі, каб гэтую праграму падрыхтаваць!

Але не толькі яны, а многія ўнеслі свой вялікі ўклад у гэтае свята. Нельга назваць усіх – кіраўнікі раёна, работнікі культуры, дзеткі, школьнікі, якія ў канцэрце ўдзельнічалі, якія гэтую праграму прадстаўлялі. Усё было прадумана. Гучалі мовы і беларуская, і руская. І песні, асабліва таго часу – ваеннага, пераможнага. "Ехал я из Берлина..." – гэта толькі падумаць: як чалавек, які дайшоў да Берліна, прапоўз па гэтай зямлі, змагаўся з ворагам, нарэшце едзе дамоў... А так жа было! Якая была радасць! І спадарожныя машыны, куды б ні ехалі, каму б ні належалі, бралі гэтага чалавека. І ехаў ён да сваёй роднай вёсачкі, да сваёй сям'і (якая, можа, засталася, а можа, і не засталася), да сваёй роднай зямлі, каб жыць тут, аднаўляць, працаваць...

На свяце я вельмі чакаў выступлення ансамбля танца, музыкі і песні "Белыя росы". Справа ў тым, што некалі, шмат гадоў таму, здымаў відэафільм пра гэты ансамбль. Кіраўніком калектыву тады быў Яўген Штоп, які, можа, і цяпер жыве недзе там, на лецішчы ля Парычаў.

І вось цяпер падышоў да іх і спытаў: "Як вы жывяце, "Белыя росы"?" – "Жывём, выступаем. Дзякуй". Вельмі парадавала іх выступленне.

Асабліва я быў задаволены выступленнем нашага гродзенца, рэкардсмена Кнігі рэкордаў Гінеса Кірыла Шымко. Ён паказаў, наколькі вялікія магчымасці чалавека. Усяго можна дабіцца! Але дабіцца цяжкай працай, потам...

Мне ўжо восемдзесят трэці год, я ўжо страчваю і зрок, і слых. Але шчыра радуюся, калі апынаюся на такім свяце. І дай Бог, каб наша краіна мела сваю адметнасць. Каб народ беларускі, які столькі перанёс, у якога была такая цяжкая гісторыя, зведаў радасць сапраўднай нашай незалежнасці.

Андрэй Андрэевіч ЮШКЕВІЧ,
былы настаўнік.

Не тая нота

На здымках, на якіх старшыня Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Лябедзька нясе ў Цэнтрвыбаркам дакументы сваёй ініцыятыўнай групы, бачна, што прыхільнікі палітыка апрануты ў аднолькавыя майкі з абрэвіятурай – НРМ. Можа, гэта азначае, што папулярны беларускі рок-гурт «N.R.M.» далучыўся да выбарчай кампаніі Лябедзькі?

Станіслаў СВІРЫН, г.Мінск.

Аб'яднаная грамадзянская партыя даўно прэзентуе сваю праграму "Мільён новых рабочых месцаў", якая, па сутнасці, і стане выбарчай праграмай кандыдата АГП на прэзідэнцкіх выбарах (зразумела, калі Лябедзька будзе афіцыйна зарэгістраваны ў якасці кандыдата ў прэзідэнты). Абрэвіятура на майках – НРМ – гэта скарочаная назва праграмы, намёк на тое, што Лябедзька ведае, як стварыць новыя рабочыя месцы.

Ніякіх перамоў з рок-групай Піта Паўлава партыя не праводзіла. Сам музыкант паведаміў: «Ніякай сувязі з Лябедзькам у гурта «N.R.M.» няма. З боку гэтага прэтэндэнта было неэтычна не звязацца з намі і не абмеркаваць гэты слоган».

ЕС–ГРЭЦЫЯ

Еўрасаюз выдзеліць Грэцыі 35 мільярдаў еўра дапамогі

Як паведамляе Еўракамісія, да 2020 года Грэцыі будзе выдзелена больш за 35 млрд еўра для падтрымкі яе эканомікі пры ўмове выканання патрабаванняў, якія былі ўзгоднены падчас саміту.

Каменціруючы такія планы, прэзідэнт Еўракамісіі **Жан-Клод Юнкер** заявіў, што Грэцыя ўжо атрымала больш міжнароднага фінансавання, чым уся Еўропа ад Плана Маршала ЗША пасля Другой сусветнай вайны.

Краіны ЕС дадуць Афінам фінансавую падтрымку ў абмен на правядзенне грэчаскімі ўладамі шэрагу балючых рэформаў.

ИХ НРАВЫ

Филиппинцы побили мировой рекорд по зумбе

В воскресенье в пригороде Манилы Мандалуйонге состоялась самая массовая открытая тренировка танцевального фитнеса, популярность которого стремительно растет. 12 тысяч 975 человек двигались в ритме танца в течение получаса. Среди них был и мэр Мандалуйонге Бенхур Абалос. Он считает такие мероприятия лучшей пропагандой здорового образа жизни.

У СУСЕДЗЯЎ

Парламенцкія выбары ў Польшчы пройдуць 25 кастрычніка

Аб гэтым паведаміў пакуль дзейны прэзідэнт **Браніслаў Камароўскі.** Ён таксама праінфармаваў, што не будзе балатавацца ні ў Сейм, ні ў Сенат Польшчы. Прэзідэнт расказаў, што пасля завяршэння тэрміну яго паўнамоцтваў, 6 верасня, ён зарэгіструе Інстытут Браніслава Камароўскага, які будзе дзейнічаць па прынцыпе фонду.

У НИХ

Купил остров

Американский актер Джонни Депп купил за 4,2 миллиона евро небольшой остров в Греции. Об этом сообщает греческое агентство ANA-MPA со ссылкой на представителя лондонской компании по продаже недвижимости Proto Organization Ltd Стивена Тейлора.

Депп, по информации агентства, приобрел необитаемый островок Строггило (Stroggilo, греч. «Круглый») площадью 0,2 квадратного километра, расположенный в Эгейском море. В конце июля актер, который сейчас находится в Австралии на съемках очередной части «Пиратов Карибского моря», посетит Грецию, чтобы лично ознакомиться с приобретением.

ПРОТЕСТ

Пять тысяч кенийцев встанут перед Обамой нагими, чтобы тот узрел разницу между мужчиной и женщиной

В Кении, куда президент США Барак Обама собирается с визитом, решили встретить американского лидера без одежды. Местные республиканцы организовали многотысячную акцию протеста, чтобы показать главе государства, легализовавшего однополые браки на всей территории, в чем разница между мужчиной и женщиной.

Мирную демонстрацию против гомосексуалов решили организовать активисты Республиканской партии свободы. Один из лидеров политической организации Винсент Кидала рассказал All Africa, что акция будет проводиться с 10 утра в Парке Свободы два дня подряд – 22 и 23 июля.

В шествии примут участие около пяти тысяч полностью обнаженных женщин и мужчин, чтобы «выразить свой протест против открытой и агрессивной поддержки гомосексуализма со стороны Обамы», пояснил организатор демонстрации.

Верховный суд США 26 июня легализовал однополые браки по всей стране. На днях американские законодатели также решили вычеркнуть слова "муж" и "жена" из федеральных законов. Это событие вызвало резонанс по всему миру.

В ЗЕРКАЛЕ ПРЕССЫ

Каким будет суд?

О следствии по делу, связанному с пассажирским самолетом, сбитым на востоке Украины, пишет в редакционной статье влиятельное британское издание Financial Times. Газета утверждает, что установить истину могут помочь два расследования, которые проводят Нидерланды.

Первый – это работа Совета безопасности Нидерландов, органа, занимающегося расследованием катастроф. Результаты его расследования будут опубликованы в октябре. Тогда обнародуются технические причины катастрофы.

Даже если Совет безопасности не даст добро на создание трибунала, он может быть создан по решению Генеральной ассамблеи ООН.

Прокуратура Нидерландов проводит отдельное международное расследование, цель которого – установить виновных. Когда она представит свои выводы, подчеркивает Financial Times, не известно.

Нидерланды настаивают на международном трибунале, чему противится российское руководство.

Однако Financial Times считает, что Нидерланды и их союзники в Совете Безопасности ООН должны все равно ставить этот вопрос на голосование в Совбезе. Если Москва наложит вето, именно она будет рассматриваться как главное препятствие для правосудия в деле о массовом убийстве 298 ни в чем не повинных людей.

Это позволит Нидерландам требовать принятия новых экономических санкций, помимо уже наложенных ЕС и США после аннексии Россией Крыма и ее действий на востоке Украины.

Даже если Совет Безопасности не даст добро на создание трибунала, он может быть создан по решению Генеральной ассамблеи ООН, как это случилось в 1997 году, когда был создан трибунал для суда над «красными кхмерами».

Также правительство Нидерландов и другие могут подать в Международный суд ООН, который находится в Гааге. Этот суд не может осудить виновных, но может обязать то или иное государство выплатить компенсацию, как это произошло, когда США согласились заплатить 131 млн долларов за сбитый над Персидским заливом иранский пассажирский самолет.

СТАЛО ИЗВЕСТНО

В Украине начались масштабные учения

В Украине в понедельник 20 июля стартовали масштабные международные военные учения Saber Guardian/Rapid Trident-2015. Они продлятся до 31 июля на территории Львовской области, сообщает на своей страничке в Facebook Министерство обороны страны.

В учениях принимают участие около двух тысяч военных из 18 стран, сообщают военные. В их числе из США, Великобритании, Польши, Румынии, Болгарии, Грузии, Литвы, передает украинское агентство УНН.

С украинской стороны в маневрах будут участвовать 800 военнослужащих, примерно такое же количество участников будет и от других стран. Наибольшее количество военных, участвующих в учениях, будет из США.

СТОП-КАДР

В объективе – Северная Корея

Лекция для пхеньянских студентов под открытым небом. Группы занимающихся студентов можно часто встретить на улице. На свежем воздухе интереснее учиться. Да и теплее, чем в университете: солнце припекает.

Вид на пхеньянский «деловой район» (на снимке справа), так сказать, северокорейский «Сити». Высотки, устремляющиеся в небо, возвели очень быстро, чуть ли не за год, потому что строители в стране – все. «Западные клеветники» утверждают, что это муляжи, которые нужны только для того, чтобы со спутника Пхеньян не выглядел черной дырой. Когда подходишь к домам, действительно видно, что в них никто не живет и не работает.

Пілоты Калумбіі дэманструюць сваё майстэрства на авіяшоу.

ГДЕ ЭТО ВИДАНО...

Ресторан в тюрьме

В тюремном ресторане нет свободных мест.

«Хлебать кашу» – так британские заключенные называют тюремную отсидку. Имеется в виду склизкая овсянка, которой в не столь давние времена ежедневно завтракали зеки по всей стране. Но сейчас известная метафора обрела новый смысл: в некоторых британских тюрьмах открылись рестораны, где на кухне работают арестанты. И они готовят блюда, достойные внимания самых привередливых гурманов.

Этот замысел родился в благотворительной организации The Clink Charity, которая стремится уменьшить число рецидивов преступлений, давая заключенным новые навыки и подыскивая им работу на воле после окончания тюремного срока.

Сейчас в стране есть три тюремных ресторана. Самый новый из них – The Clink – открылся в южном лондонском районе Брикстоне в феврале 2014 года. Расположился он за мрачными стальными воротами тюрьмы Ее Величества со всей сопутствующей параферналией: колючей проволокой, патрулями, служебными собаками и камерами наблюдения. Чтобы поужинать в тюрьме, необходимо для начала пройти подробный брифинг по правилам безопасности, так что заказ столика сопряжен с определенными сложностями.

Бронирование принимается минимум за трое суток, посетители должны быть старше 18 лет, и по прибытии им приходится сдавать свои мобильные телефоны. На хранение сдаются также сумки и другая кладь, вытряхивается все содержимое карманов, а некоторые посетители проходят биометрическое сканирование – их фотографируют и снимают отпечатки пальцев. Но тех, кто готов пережить эти неудобства, ждут уникальные впечатления.

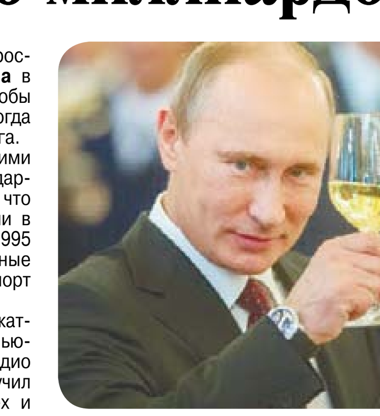
Стены ресторанного зала отделаны нешлифованным камнем, хорошо продумано неяркое освещение. Можно подумать, будто ты очутился в хорошей лондонской гостинице. Рассадка, как на торжественном обеде, столы ручной работы из тюремных мастерских – все это очень далеко от обывательских представлений о быте за решеткой.

Меню меняется ежедневно. Среди блюд – жареная в гороховой корочке треска с картофелем-конфи, панчеттой и водорослями или же запеченная с чабрецом цесарка с лепешками из сельдерея и овощами-гриль. На десерт можно взять, к примеру, шоколадное пирожное с перцем чили со сметанно-лаймовым соусом или же мороженое в ассортименте – его ежедневно делают прямо на месте. Так недалеко и до мишленовской звезды – высшего знака отличия в мировой кулинарии!

Некоторые, конечно, сочтут этот ресторан на 120 посадочных мест наименее подходящим местом для хорошего ужина. Но они не замечают главного: доверять заключенным ножи и другие острые кухонные предметы не так уж безрассудно, как кажется. В программе могут участвовать только осужденные за ненасильственные преступления, потенциальные кандидаты проходят тщательный отбор, и на каждое место претендуют сотни заключенных со всей Британии. Отобранные счастливчики работают по восемь часов в день, пять дней в неделю, и их как следует обучают (ножи и острые предметы в нерабочее время хранятся под замком). Кроме того, цели у благотворительной организации Clink далеко идущие: весь проект является частью пятиступенчатой программы перевоспитания осужденных, в рамках которой их набирают, обучают, проверяют, берут на работу и курируют. Организация надеется таким образом снизить число повторных правонарушений среди отсидевших свои сроки.

Майк МАКИЧЕРЭН.
BBC Travel.

Сколько миллиардов у Путина

Газета Times пишет об обвинениях российского бизнесмена **Макса Фридзона** в адрес **Владимира Путина,** который якобы получил 4% акций нефтяной компании, когда был заместителем мэра Санкт-Петербурга.

Фридзон судится с двумя российскими компаниями – частной «Лукойл» и государственным «Газпромом». Он утверждает, что его мошенническим путем лишили доли в компании Sovex, которую он создал в 1995 году. Компания получила эксклюзивные права на поставку авиатоплива в аэропорт Пулково.

Обвинения против Путина не содержатся в судебном иске, который подан в Нью-Йорке, однако Фридзон в интервью Радио Свобода заявил, что Путин якобы получил 4% в рамках соглашения между Sovex и мэрией Санкт-Петербурга, в которой Путин курировал предпринимательскую деятельность в городе.

Помогал ли Путин в 1990-е годы защищать бизнес Тимченко от петербургских преступных группировок?

В субботу Times опубликовала статью, в которой речь идет о том, что США якобы собрали свидетельства того, как Владимир Путин и его окружение сколотили огромные состояния в 1990-е годы. И сейчас, по информации издания, власти США готовы ужесточить санкции в отношении ближнего круга Путина, если последний будет препятствовать установлению мира в Украине.

Times попросила Дмитрия Пескова, пресс-секретаря президента России, прокомментировать информацию о том, что Путин получил 4% акций Sovex, хотя он якобы добивался 15%.

Песков назвал это неправдой. Такой же ответ он, как пишет издание, дал и на остальные 20 вопросов, поставленных Times.

Среди этих вопросов:

Имел ли Путин прямые инвестиции или портфельные инвестиции в компанию Gunvor?

Помогал ли Геннадий Тимченко финансово Путину, когда тот перебрался в Москву в 1998 году?

Посещал ли Путин Тимченко, когда тот жил в Финляндии? Если да, то как часто? И зачем?

Помогал ли Путин в 1990-е годы защищать бизнес Тимченко от петербургских преступных группировок?

Было ли указано в числе акционеров Sovex имя Алексея Миллера, для того чтобы скрыть интересы самого Путина?

Утверждается, что личное состояние Путина оценивается в 40 млрд долларов. Соответствует ли это действительности?

Возвращаясь к судебному иску в Лондоне, Times утверждает, ознакомившись с документами, поданными в суд, что близкий помощник Путина Алексей Миллер был якобы активным участником захвата прибыльной нефтяной компании.

В документах "Лукойл" и "Газпром" обвиняют в "участии в организованной международной криминальной деятельности".

Обе компании обвинения отвергают.

В документах дела говорится, что деньги, полученные в результате махинаций с Sovex, отмывались в Нью-Йорке, Монако, Лихтенштейне и на Кипре.

Фридзон добивается выплаты более полумиллиарда долларов компенсации за то, что он называет насильственной утратой его законной собственности – как компании Sovex, так и компании Sigma, которая и владела Sovex.

ПУЛЬС ПЛАНЕТЫ

В Гаване и Вашингтоне впервые за более чем 50 лет вновь открыты посольства США и Кубы

Отношения между двумя странами были заморожены в начале 1960-х годов, когда США разорвали дипломатические отношения с Кубой и ввели эмбарго на торговлю с этой страной.

Как сказал президент Кубы **Рауль Кастро,** впереди – долгий и сложный путь по нормализации отношений.

Золото подешевело

По данным агентства Блумберг, в понедельник цена на унцию золота опустилась до тысячи долларов и 80 центов.

Падение цен на золото происходит на фоне снижения цен на китайские акции, подорожания доллара и ожидания понижений процентных ставок в США. В последний раз настолько низкими цены на золото были в 2010 году.

Финляндия планирует развернуть силы быстрого реагирования на границе с Россией

Необходимость создания нового воинского подразделения объясняется повышением региональной напряженности на фоне украинского конфликта.

О планах создания новых воинских подразделений в составе Сил быстрого реагирования страны журналистам рассказал глава МИД Финляндии **Юсси Ниинисте.** В этих подразделениях, в частности, будут служить офицеры, солдаты и сотрудники спецслужб, а также будет осуществляться переподготовка резервистов и призывников.

В Сенегале начинается суд над экс-президентом Чада Хиссеном Хабре

Его обвиняют в преступлениях против человечности.

Он получил власть в результате гражданской войны в 1982 году и руководил страной восемь лет. Когда его свергли, он бежал в Сенегал.

Теперь его обвиняют в убийстве сорока тысяч человек и в применении пыток к сотням тысяч, и даже называют «африканским Пиночетом».

Международный ордер на арест был выдан в 2005 году в Бельгии, однако власти Сенегала не сочли себя вправе судить экс-президента другой страны. Такие полномочия Сенегалу выдал в 2012 году Международный суд ООН.

На родине, в Чаде, Хиссена Хабре заочно приговорили к смертной казни в 2008 году.

Две крупнейшие политические партии на Тайване впервые выдвинули женщин в качестве своих кандидатов в президенты

Правящая партия Гоминьдан избрала 67-летнюю Хун Сючжу, в настоящий момент являющуюся вице-спикером парламента. Ее оппонентом станет кандидат от основной оппозиционной Демократической прогрессивной партии (ДПП) Цай Инвэнь.

У каждой из них есть шанс стать первой женщиной-президентом Тайваня на выборах, которые пройдут в январе 2016 года. Однако наблюдатели отмечают, что у лидера ДПП, 58-летней Инвэнь, шансов на победу больше.

НА ЗАМЕТКУ

С 1 июля в России вступили в силу изменения в ПДД

У наших восточных соседей с 1 июля внесены поправки в КоАП, ПДД и закон об ОСАГО. По прошествии первых недель с момента изменений можно сделать вывод о том, на что стоит обратить внимание и нашим водителям, которые собираются съездить в Россию.

Алкоголю – тотальный бой

Главное июльское нововведение для водителей – это новая редакция федерального Уголовного кодекса. Повторное (в течение года после возвращения прав) управление автомобилем в пьяном виде или повторный отказ от медосвидетельствования теперь являются уголовным преступлением. Ранее всех подобных нарушителей привлекали к административной ответственности, а значит, могли лишить прав максимум на 3 года. Теперь суд может назначить штраф в 200–300 тыс. руб., обязательные работы на срок до 480 часов или реальный срок лишения свободы до двух лет.

ДТП оформят по-новому, а пешеходов дополнительно обозначат

В ПДД более детально расписан алгоритм действия водителей при аварии. Всего предусмотрено 4 возможных сценария.

1-й вариант. В случае, если произошло ДТП с пострадавшими, водитель вызывает «скорую помощь» и полицейских. Они оформят документы и дадут справку для страховой компании. Если поврежденные машины блокируют проезд, нужно зафиксировать на фото (или схематично) место ДТП, а также «следы и предметы, относящиеся к происшествию», после чего освободить проезжую часть. Однако представители ГИБДД все-таки не рекомендуют трогать машины до приезда полицейских, если в аварии есть пострадавшие, несмотря на заложенную в новых правилах возможность.

2-й вариант. Пострадавших нет, но водители не решили, кто виноват в происшествии. В этом случае они обязаны, сфотографировав место происшествия, освободить дорогу (если машины мешают проезду), после чего позвонить в ГИБДД. Инспектор по телефону может разрешить оформить аварию на ближайшем посту или приедет сам.

3-й вариант. Участники аварии сами договорились, кто виноват в происшествии, после фотосъемки они не вызывают инспектора, а отправляются на пост сами.

4-й вариант, по сути, вытекает из третьего: он возможен, только если причиненный каждому из автомобилей ущерб не превышает 50 тыс. рублей. В этом случае полиция вообще не нужна: водители сами рисуют схему ДТП, заполняют бланки извещений об аварии (прилагаются к полису ОСАГО) и направляют документы страховщику.

Такое оформление называется европротоколом – именно для его популяризации и были внесены изменения в ПДД. По данным Российского союза автостраховщиков (РСА), в 2014 году доля убытков, урегулированных без справок из ГИБДД, составила 10,5%. Однако европротокол у россиян не слишком популярен, поскольку страховщики и водители не слишком жалуют друг друга – компании постоянно подозревают автомобилистов в мошенничестве, автовладельцы боятся, что им ничего не заплатят после аварии.

Еще один блок изменений в ПДД касается пешеходов. С 1 июля в ПДД прописан пункт, что вне населенного пункта пешеход обязан быть экипирован соответствующим образом, выбирая маршрут вдоль трассы. Это может быть одежда со светоотражающими элементами или специальные световозвращатели в виде брелоков и браслетов на руке. Инспектор ГИБДД отныне будет вправе наказать пешехода, которого плохо видно на дороге без светоотражателя, на 500 рублей.

ОСАГО можно получить через интернет

Согласно ст.15 закона об ОСАГО, физическое лицо подписывает заявление о приобретении страховки простой электронной подписью, юридическое лицо – усиленной квалифицированной электронной подписью. Дальше покупателю присылается страховой полис в виде электронного документа. Таким образом, появится возможность приобрести страховку, не выходя из дома, и не брать с собой бумажную версию полиса в дорогу. Проверить достоверность электронного полиса, инспекторы ГИБДД смогут по базе данных РСА, к которой с 15 июня ведомство уже получило доступ.

ЗАМЕСТ ПРЭЗЕНТАЦЫІ

Лявон БАРШЧЭЎСКІ

Калі спакушае д'ябал...

Адна з рубрык, да якой я маю дачыненне як карэспандэнт "Народнай Волі", мае назву "Прэзентацыя". Гэтым разам назва рубрыкі зменена: кніга, пра якую я хачу сказаць некалькі слоў, наўрад ці заслугоўвае менавіта прэзентацыі на старонках нашай дэмакратычнай газеты. Ды на старонцы 78 згаданай кнігі я прачытаў наступны пасаж: "Цалкам выгадная Беларусі палітыка Расіі, накіраваная на доўгатэрміновую прысутнасць вайсковых баз..." А далей ідуць разважанні аўтара наконт таго, што менавіта дзякуючы прысутнасці вайсковых баз Расійскай Федэрацыі на тэрыторыі Беларусі наша краіна мае вялікія эканамічныя прэферэнцыі.

"Падумаеш, што тут такога, – скажа сёй-той з нашых чытачоў, – прыдворныя ідэолагі і не такое пішуць..." Гэта праўда. Ёсць у Беларусі такая прывілеяваная гільдыя, якая працуе паводле сумна вядомага "Чего изволите?". Шмат хто з гэтых людзей не мае ані адукацыі, ані ўласнага палітычнага досведу, ані згрызот сумлення. І пра іх я тут зусім не пісаў бы, бо шкада часу і нерваў. І кніг, аздобленых чырвона-зялёнымі колерамі – без густоўнага мастацкага рэдагавання, на паліцах дзяржаўных кнігарань таксама хапае. Чаму ж я звярнуў увагу на гэтую тоўстую брашуру са "стратэгічнай" назвай, "Міжнародная палітыка Беларусі: гісторыя і новыя выклікі", толькі што выдадзеную прыватным выдавецтвам "Харвест"?

Адказ просты: аўтара гэтай кнігі я добра і даўно ведаю асабіста. Іван Саверчанка, [illegible] ...Анікага "ўз'яднання Беларусі з Расіяй" (пасля трох падзелаў Рэчы Паспалітай. – **Л.Б.**), як гэта тэндэнцыйна сцвярджалася ў савецкай гістарычнай літаратуры, не было. Меў месца гвалтоўны захоп, у выніку якога тэрыторыя Беларусі была далучаная да Расеі і наш народ на дзвесце гадоў трапіў у расейскую няволю".

Памятаю, як прыкладна ў той жа час Іван Саверчанка выязджаў разам з актывістамі Беларускага згуртавання вайскоўцаў (таго, якое ўзначальваў сённяшні палітвязень Мікола Статкевіч) на месцы разгрому расійскіх войскаў у войнах XVI–XVII стагоддзяў і там браў слова і праводзіў паралелі паміж палітыкай Расіі часоў Івана Жахлівага і Расіі ельцынскай... Потым па рэкамендацыі самога Зянона Пазьняка Іван Саверчанка некалькі разоў выбіраўся ў сойм Беларускага Народнага Фронту, дзе яго выступленні таксама адзначаліся немалым радыкалізмам, у тым ліку на фоне прамоў лідара БНФ. Прыгадваю, як мы з калегамі шчыра радаваліся, што ўжо ў лукашэнкаўскай Беларусі Іван Саверчанка абараніў доктарскую дысертацыю; ён жа рэцэнзаваў маю папулярную манаграфію "Літаратура ад старажытнасці да пачатку эпохі рамантызму", якая пасля шматгадовага блукання па пакутах убачыла свет у 2003 годзе ў прыватным выдавецтве "Радыёла-плюс". І сёння я не пісаў бы рэцэнзіі на літаратуразнаўчыя працы Саверчанкі (ён усё-ткі доктар, а я – толькі кандыдат навук), але, бачыце, спадар Іван уявіў сябе экспертам у галіне міжнароднай палітыкі і напісаў тэкст, "смялейшы" за тэксты самых смелых прыхільнікаў сённяшняй уладнай каманды. Неяк прыгадаўся артыкул Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, за які Апазіцыя БНФ на этапе папярэдняга абмеркавання тэксту ў Вярхоўным Савеце 12-га склікання, што называецца, "клала свае галовы":

"*Рэспубліка Беларусь ставіць за мэту зрабіць сваю тэрыторыю бяз'ядзернай зонай, а дзяржаву – нейтральнай*".

Гэты тэкст другога абзаца артыкула 18 захаваўся ў тэксце Асноўнага закона дзяржавы нават пасля ўсіх, так сказаць, рэферэндумаў...

Наўрад ці доктар навук (хай сабе не юрыдычных і не палітычных) Іван Саверчанка не разумее, што яго разважанні ў вышэйзгаданай брашуры [illegible] "эканамічныя прэферэнцыі" для краіны, на якую – не дай Бог! – пачнуць сыпацца ракеты з ядзернымі боегалоўкамі.

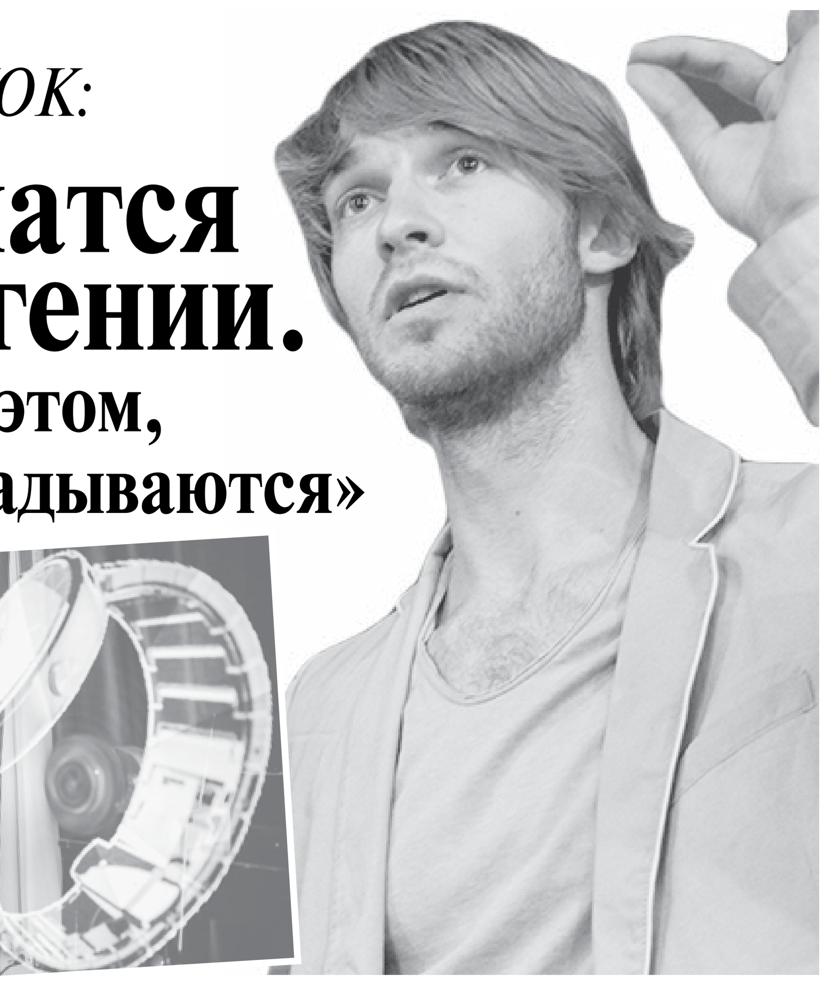
Усё гэта спадар Саверчанка цудоўна разумее. Але ж піша... Такое!

Шаноўны Іван Васільевіч! Д'ябал можа спакусіць кожнага, але прыклад аднаго з самых яркіх літаратурных герояў, гётэўскага Фаўста, паказвае, што адкупіць свае грахі лепш раней, чым пазней. Напішыце ў "Народную Волю", што Вы падумалі, зразумелі і цяпер не хочаце ніякіх замежных вайсковых баз на тэрыторыі мірнай Беларусі. І пад гэтымі Вашымі словамі падпішуся не толькі я, а і шмат хто з Вашых калег па Акадэміі навук, і сотні тысяч іншых адказных беларусаў, якім не абыякавая будучыня іх дзяцей і ўнукаў.

ЗНАЙ НАШЫХ!

Кирилл ЧИКЕЮК:

«В БГУ учатся настоящие гении.
Только они об этом, к сожалению, не догадываются»

Этих парней лучше знают не в Беларуси, а на Западе. Один из самых богатых людей Англии – лорд Ричард Брэнсон, увидев их работу, произнес: «Потрясающе!» И выделил белорусам стипендию на продвижение проекта.

...На колесах велосипедов возникают парящие цветные 3D-проекции. Их можно запустить с любого компьютера или смартфона. А значит, можно разместить на колесах рекламу.

Изображения в виде трехмерных голограмм возникают из ниоткуда и появляются в воздухе, на стенах, на полу – везде. Все это – завтрашний день рекламного бизнеса. А революционная идея принадлежит белорусам **Артему Ставенко** и **Кириллу Чикеюку,** основателям компании Kino-mo (оценивается в 7 миллионов долларов).

Во время встречи, которая прошла в бизнес-клубе Imaguru, Кирилл Чикеюк поделился историей своего успеха, а также пояснил, как их изобретение может изменить весь мировой рекламный рынок.

– Ваш проект – настоящая технологическая революция. Как родилась его идея?

– Благодаря спиртному, моему другу Артему Ставенко и велосипедистам *(смеется)*. С Артемом мы вместе выросли и являемся одной командой. К примеру, у нас общий кошелек, общие деньги. Это было всегда, даже не знаю, как это получилось. Мы жили в Лондоне, где писали диссертации на получение ученой степени PhD (я – в Оксфорде, мой друг – в другом университете). Однажды мы стояли с Артемом на берегу Темзы, попивали спиртное и в какой-то момент обратили внимание на велосипедистов. Мы подумали: а что, если соединить всех их воедино и быть платформой между ними?

– Темы диссертаций совпадали с тематикой вашего проекта?

– Разумеется, темы немного пересекались. Поэтому знания, полученные в университете, мы применили косвенным образом. Но, к нашей радости, юридического совпадения нет. Иначе университет запросил бы с прибыли свой процент.

– А если бы вы писали диссертацию в Минске, этот проект был бы возможен?

– В Минске я закончил физфак БГУ. Там учатся настоящие гении. Только они об этом, к сожалению, не догадываются. Если бы об их уровне знали профессора в Оксфорде, они сами ездили бы сюда с лекциями. Другой вопрос, что в Беларуси тяжело организовать свою компанию. Все-таки наша страна – не центр мира. Как из Минска пробиться на рынок Англии? Из Лондона это сделать легче (*улыбается*).

– На одном форуме я прочитал комментарий о вашей идее: «Так это же просто велосипедное колесо без рамы!»

– Так оно и есть – это велосипедное колесо без рамы. Но чтобы к этому прийти, мы потратили не один час. Когда уже все знаешь об идее, она кажется тебе абсолютно простой. Это как смотреть на математическую формулу целую неделю, а потом сказать: «Нет ничего проще в жизни». Нам потребовалось два года и четыре месяца. Иногда просыпался, и казалось, что ничего не будет, надо заканчивать с этим делом. Через час уже думал, что абсолютно все купят твои устройства. Мы выяснили, что привлекает человека, – именно 3D-контент. Человек смотрит – и ему кажется, что изображение витает в воздухе...

К примеру, чтобы найти батарейку на устройство 3D-проектора, я отправил порядка тысячи e-mail. Просто чтобы найти один компонент. Их у нас десятки. Затем надо думать, кто их сделает, соберет. У нас столько было ляпов!.. Каждая компания говорила: мы сделаем. В итоге получалось что-то не так. Конкретно наши платы делаются сейчас в Китае. Сборка проходит в Латвии. Что-то заказывали в Англии. Немного дороже, но зато быстрее.

Вообще, сейчас тренд – переезжать в Шэньчжэнь (*китайский город, расположенный рядом с Гонконгом.* – **Авт.**). Его население – более 10 миллионов. Шэньчжэнь – «силиконовая долина» для молодых компаний – стартапов. Например, чтобы выйти на первое решение двигателя, нам понадобилось несколько месяцев. В Шэньчжэне же можно просто выйти на улицу, взять 50 моторов и за день их протестировать. Это веяние времени: стартапы уезжают туда, полгода там живут. Под боком абсолютно все компоненты и эксперты. Мы таким путем пока не пошли. Но в итоге производство все равно будет в Китае.

– Вы не боитесь, что китайцы украдут ваши изобретения?

– Пока о таких попытках мы ничего не знаем. Но, как говорится, если нет компании, которая пытается делать то, что делаете вы, то вы, наверное, ничем не занимаетесь. Поэтому мы радуемся, что такая компания есть *(смеется)*. На самом деле, большое значение имеет бренд, а не технология. Представьте [illegible] билбордов. Их владельцы контролируют рынок. Все успешные компании приходят к ним сами. Поэтому защита от конкурентов нам не нужна – вся ценность находится именно в сети, которую мы хотим построить.

Впрочем, один интеллектуальный «пират» нам помог. В итальянском Турине проходил фестиваль света. Наши велосипеды два месяца ездили по городу. Один успешный итальянский дизайнер мебели, который живет в Лондоне, сделал вид, что это его изобретение и дизайнерское искусство. Всюду висели таблички с его фамилией. В итоге авторство, конечно, раскрылось. Зато мы приобрели выгодный контракт: администрация Турина заплатила нам 28 тысяч фунтов (43 тысячи долларов).

– В каких странах уже можно увидеть ваши велосипеды?

– Сейчас мы продаем лицензии рекламным компаниям по всему миру. На данный момент лицензии полностью охватывают четыре страны: Японию, Ирландию, Мексику и, как ни странно, Гватемалу. Еще около десятка стран готовы к такой покупке. Компании осуществляют одноразовый платеж в 20 тысяч фунтов стерлингов (30 тысяч долларов). За это получают определенное количество устройств, которые устанавливают на велосипеды, и право эксклюзивного пользования на определенной территории. [illegible]

– Реклама на 3D-экране – ваш единственный проект?

– Нет. Теперь мы стали развивать еще одну идею: цветные проекции, парящие в воздухе. Чем они отличаются от других? Они прозрачны, и есть 3D-эффект. Эти проекции можно увидеть на экранах, которые мы собираемся установить в местах с высокой посещаемостью: в барах, в торговых центрах. [illegible]

– Почему вы решили начать с баров? Неужели реклама воздействует на выпивших людей?

– Есть интересная статистика: [illegible]

– Не спросил у вас о названии. Что означает «Kino-mo»? Оно как-то связано с Японией?

– Когда кто-то упоминает о Японии, мы это воспринимаем как комплимент. Японцы очень технологичны. «Kino» – переводится дословно как "кино". Кроме того, есть древнегреческое слово "кинетика", которое означает движение. Так же – как движение – переводится и английское слово "motion". Короче говоря, наш проект – это кино в движении.

Беседовал Максим ПЛОТНИКОВ.

ТУРЫЗМ-2015

Ці патрэбна Мінску вялікая колькасць гатэляў?

У сталіцы многія гасцініцы стаяць паўпустыя, але будаўніцтва новых працягваецца.

На пачатку гэтага года было аб'яўлена, што, нягледзячы на тое, што з'яўлення вялікай колькасці турыстаў у сталіцы не чакаецца, у горадзе плануецца адкрыць 17 новых гатэляў. [illegible]

"Мы нярэдка кажам, што для Мінска такая колькасць гасцініц – занадта, няма столькі турыстаў, – кажа яна. – *Але ж трэба разглядаць перспектывы. Калі нас не цікавіць развіццё турызму, то зараз увогуле можна нічога не рабіць. Адгародзімся ад цывілізацыі і будзем толькі бульбу капаць? Не павінны з'яўляцца вышэйшыя міжнародныя стандарты? Трэба зразумець адно: калі мы збіраемся прыцягваць у беларускую сталіцу гасцей, то будаваць гасцініцы трэба. Нават калі сёння і не бачым турыстычных плыняў. У Мінску з'яўляюцца гатэлі вельмі высокага міжнароднага ўзроўню, якія належаць да міжнародных "ланцужкоў", а гэта значыць, што ў нашу краіну, у яе інфраструктуру, у турбізнес прыходзяць пэўныя стандарты, якія нам патрэбны. Давайце глядзець у будучыню з аптымізмам".*

Алесь СІВЫ.

КРЫМІНАЛ

Прадаўцы паветра

Упраўленнем Следчага камітэта па Мінскай вобласці завершана следства па крымінальных справах аб махлярстве ў дачыненні да псеўдапрадпрымальнікаў.

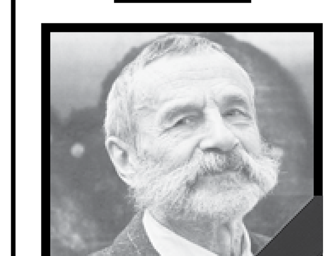
Як паведаміла афіцыйны прадстаўнік УСК па Мінскай вобласці **Таццяна Беланог**, Стаўбцоўскім РАСК завершана расследаванне крымінальнай справы ў дачыненні да мясцовага жыхара, які абвінавачваецца ва ўчыненні махлярства. На працягу некалькіх гадоў, маючы карыслівыя мэты, 54-гадовы мужчына, які нідзе не працуе, называўся дырэктарам прадпрыемства па вырабе зрубу пад лазні. Для пошуку заказчыкаў абвінавачаны размяшчаў у інтэрнэце аб'явы аб сваёй дзейнасці, паказваў кліентам праектныя работы і фота "сваіх" работ, пісаў ім распіскі і браў грошы авансам. Як правіла, заказчыкі перадавалі яму ў якасці перадаплаты не менш як 1000 долараў.

На самай справе абвінавачаны не меў рэальнай магчымасці выконваць свае абавязацельствы, грашамі распараджаўся па сваім меркаванні, заказаную прадукцыю не вырабляў і грамадзянам яе не пастаўляў.

У Дзяржынску лжэдырэктар фірмы па выпуску вырабаў з ПВХ абвінавачваецца ў махлярстве і крадзяжы шляхам злоўжывання службовымі паўнамоцтвамі, учыненым у асабліва буйным памеры. З 2014-га па 2015 год 32-гадовы мясцовы жыхар, усведамляючы неспрыяльнае фінансавае становішча фірмы і будучы адхіленым ад кіраўніцтва за ўчыненыя крадзяжы маёмасці свайго прадпрыемства, заключаў дагаворы на выраб, устаноўку акон і дзвярэй з фізічнымі асобамі. Атрыманыя ад заказчыкаў грошы ў якасці перадаплаты на рахунак прадпрыемства не залічваў, а траціў на асабістыя патрэбы.

Следчыя раяць: не аддавайце свае грошы абы-каму. Помніце, што ўсе Астапы Бэндэры дзейнічаюць па прынцыпе: спачатку грошы...

СТРАТЫ

Памёр беларускі мастак Алег Луцэвіч

Алег Вікенцьевіч Луцэвіч – вядомы беларускі графік, сябра Саюза мастакоў СССР.

Нарадзіўся ў 1924 годзе. Перад пачаткам Другой сусветнай вайны жыў у Пухавічах. Там застаўся ў акупацыі. Працаваў, наладжваў сувязі з падполлем і партызанамі. Увесну 1943 года пайшоў у партызанскі атрад, які дзейнічаў у навакольных лясах. Да вызвалення Беларусі змагаўся з акупантамі, удзельнічаў у засадах, падрывах чыгункі, масты, хадзіў у разведку, паведамляецца ў "Фэйсбуку" Адама Глобуса.

З ліпеня 1944 года быў адным з першых супрацоўнікаў музея Вялікай Айчыннай вайны.

Працуючы настаўнікам у Мастацкім вучылішчы імя Глебава, стварыў вакол сябе кола вучняў, фанатычна аддадзеных мастацтву, людзей, апантаных ідэяй служэння мастацтву. Меў надзвычайны дар захапіць ідэяй аб'ёмнага бачання і малявання, стварэння трохмернага малюнку. Шмат для каго з вучняў быў не проста настаўнікам, але і духоўным гуру. Любіў жыццё, жанчын, Беларусь.

НОВЫЯ ІМЁНЫ

Хто стаіць на музычным алімпе

Малады беларускі дырыжор **Уладзімір Авадок** прайшоў велізарны конкурс і стаў асістэнтам у аднаго з лепшых дырыжораў свету – Рыкарда Муці.

Дырыжоры як касманаўты – па-ранейшаму рэдкая, эксклюзіўная прафесія. Дырыжорскую эліту свету можна пералічыць па пальцах. І паведамленне аб тым, што выпускнік Беларускай акадэміі музыкі Уладзімір Авадок стаў асістэнтам у самога Рыкарда Муці – італьянскага маэстра, які паўжыцця кіраваў тэатрам Ла Скала, а цяпер стаіць у руля знакамітага Чыкагскага сімфанічнага аркестра, вартае першых радкоў у нацыянальных навінах.

Пакуль Уладзімір Авадок працуе ў Італіі, мы патэлефанавалі яго педагогу – вядомаму беларускаму маэстра, дырыжору Нацыянальнага Вялікага тэатра оперы і балета Вячаславу Волічу. Ён не хаваў гонару за свайго вучня:

"Радасная падзея! Уладзімір Авадок – вельмі таленавіты малады музыкант, піяніст па першай адукацыі. У яго вельмі моцная дырыжорская харызма. Тое, што ён стаў асістэнтам у Рыкарда Муці, у першую чаргу заслуга самога Валодзі, а ў другую, думаю, вынік нашай правільнай устаноўкі: калі ты хочаш, каб пра цябе даведаліся, трэба стукацца ва ўсе дзверы. І я рады, што Валодзя гэты шлях намацаў, праверыў і зараз ужо ўпэўнена па ім ідзе.

Уладзімір двойчы на працягу двух апошніх гадоў удзельнічаў у майстар-класах выдатнага расійскага дырыжора Юрыя Іванавіча Сіманава. Ён быў адабраны ў актыўную групу, гэта значыць у тыя 20 чалавек, якія займаюцца з прафесарам непасрэдна. І выглядаў вельмі добра – я прыходзіў яго паслухаць. А ў мінулым годзе яму ўжо ад Сіманава патэлефанавалі з запрашэннем. Гэта была вялікая перамога – выступленне з маскоўскім дзяржаўным філарманічным аркестрам на сцэне Маскоўскай філармоніі. Гэта сур'ёзна, ганарова.

Сёння малады беларус апынуўся ў кампаніі сусветнай музычнай эліты. Я шчаслівы і горды за свайго вучня.

На вялікі жаль, у Мінску Уладзімір да гэтага часу яшчэ не выступаў. А дзе? У оперным тэатры штат укамплектаваны. Але маладых і таленавітых трэба апекаваць і падтрымліваць! А ў нас па-ранейшаму мала перспектывы для развіцця нашай прафесіі. Я вам хачу расказаць такі факт. Калісьці, у часы СССР літовец Віктар Рынкявічус стаў лаўрэатам конкурсу імя Караяна. І ў Вільнюсе для яго адразу ж стварылі аркестр – маладзёжны сімфанічны аркестр. Вось стаўленне малой радзімы да таленту! Дырыжоры – адзінкавы тавар. Гэта людзі, якімі трэба ганарыцца.

Або сучасны прыклад. Мой калега, украінскі дырыжор Віктар Пласкіна, прапрацаваўшы ў Мінску ў Вялікім тэатры два ці тры сезоны, на радзіме атрымаў ордэн – за развіццё культурных сувязяў паміж краінамі і за прапаганду ўкраінскага мастацтва. І я лічу, што гэта правільна.

Уладзімір жыве ў Мінску. Трэба сказаць вялікі дзякуй рэктару Акадэміі музыкі Кацярыне Мікалаеўне Дулавай, якая яго падтрымлівае. Зараз ён атрымаў месца ў аркестры опернай студыі, займаецца са студэнтамі. Але я лічу, што Авадок павінен атрымаць добрае месца або ў оперы, або ў філармоніі, дзе яго здольнасці будуць развівацца побач з такімі вялікімі прафесіяналамі, як маэстра Аляксандр Анісімаў".

Алена МАЛОЧКА.

І ТАК БЫВАЕ

Маланка далучылася да барацьбы за цвярозасць

У Бярозаўскім раёне маланка знішчыла 110 тон спірту. Здарэнне адбылося ў ноч з нядзелі на панядзелак.

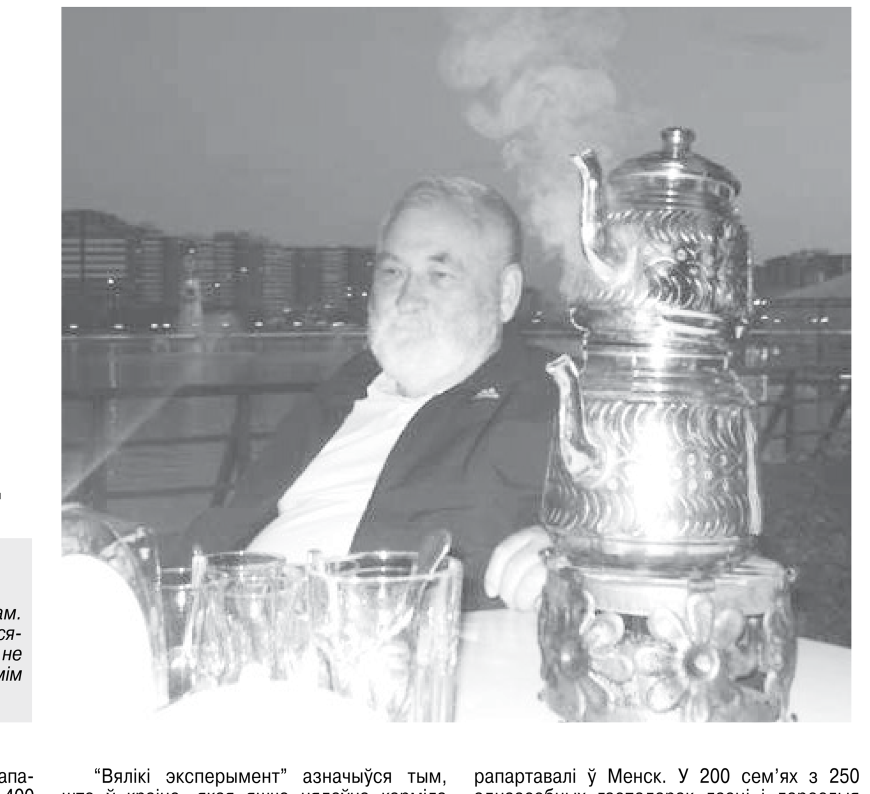
«У вёсцы Пескі Бярозаўскага раёна на вуліцы Міру адбыўся пажар на тэрыторыі спіртзавода ААТ «Пескаўскі». На складзе спірту ў дзвюх цыстэрнах на 60 тон знаходзілася 110 тон спірту (60 і 50 тон адпаведна)», – гаворыцца ў паведамленні прэсслужбы Міністэрства па надзвычайных сітуацыях.

Агонь усё гэта знішчыў. Пацярпелых няма. Адзначаецца, што прычынай пажару паслужыла «праява сіл прыроды» – навальнічны разрад маланкі.

Браніслаў САРМОНТ

Шыпшына маёй памяці

Мне сняцца сны аб Беларусі...
Янка Купала

Ад аўтара

Сустракаюцца кнігі, якія, не будучы высокай літаратурай, пакідаюць усё ж глыбокі след. Такія кнігі часам пераварочваюць грамадскую свядомасць; калі сведкі тых падзей праўдзіва, проста і зразумела даносяць людзям, што ж менавіта адбылося. Агаляецца горкая праўда, і ў людзей раскрываюцца вочы, кардынальна мяняецца погляд на ход многіх ранейшых падзей.

Я ў сваёй кнізе "Шыпшына маёй памяці" стараўся шчыра паведаць тое, сведкам чаго з'яўляўся сам, што давялося ўбачыць, перажыць і асэнсаваць.

Ад рэдакцыі

Нельга не пагадзіцца з шаноўным аўтарам. Шкада толькі, што яго кніга выйшла накладам усяго 2000 асобнікаў. А паколькі фармат газеты не дазваляе надрукаваць яе поўнасцю, то пазнаёмім чытачоў "Народнай Волі" з першай часткай.

Сярод дрымучых бароў Лагойскай грады, ля зарослага хмызамі ўзгорка прытулілася невялічкая вёска Трусавічы. Звычайная вёска, якіх шмат на нашай зямлі, – адна вуліца, два дзясяткі двароў. Тут жывуць звычайныя працавітыя людзі. Жывуць ціха і проста. За ваколіцай пад узгоркам сярод хмызоў вузенькай стужкай пятляе рачулка Канатопка. За тым узгоркам калісьці праходзіла мяжа з Заходняй Беларуссю. Непадалёку знаходзілася памежная застава, куды ўпіралася сядзіба майго дзеда Івана Іосіфавіча (Ян Язэп Бажэйка, 1876–1934?).

Вясковы інтэлігент, батанік ад Бога! Яшчэ студэнтам Горы-Горацкага земляробчага інстытута (зараз Беларуская сельгасакадэмія) дзядуля захапіўся навукай, і гэта захапленне засталося на ўсё жыццё, хаця дазвучыць яму не давялося: за нацыянальна-палітычныя погляды царскія ўлады саслалі Івана Іосіфавіча ў салдаты.

Дзядуля меў разнастайны талент. З маленства цудоўна граў на кларнеце, а пазней – у Вілейскай сельскай капэле, дзе лёс звёў яго з маладой спявачкай Аленай Гірлятовіч-Грушэўскай (1883–1956), якая стала яму жонкай, а мне бабуляй. Алена Міхайлаўна вучылася ў пансіянаце, заснаваным выдатнымі беларускімі музыкантамі-асветнікамі братамі Дамінікам і Вікенціем Стэфановічамі. Сярод іх шматлікіх вучняў вядомы кампазітар Станіслаў Манюшка (1819–1872).

Бажэйка Ян Язэп (Іван Іосіфавіч) 1876–1934(?)
Здымак 1896 г.

Гірлятовіч-Грушэўская Алена Міхайлаўна (1883-1956)
Здымак 1900 г.

Беларускі магнат Ян Тышкевіч, каб падтрымаць маладога даравітага батаніка, прапанаваў Івану Іосіфавічу пасаду лесніка. Пасяліліся маладажоны ў лясной глушы, у Трусавічах (1902 г.), дзе меліся самыя спрыяльныя ўмовы для вывучэння свету раслін. Жылі ў згодзе ды поўнай гармоніі між сабой, небам і прыродай. Займелі вялікую сям'ю: пяць сыноў і трох дачок (Баляслаў, Зося, Віктар, Карл, Ганна, Яўгеня, Зыгмусь, Вячаслаў). Там жа, у Трусавічах, яшчэ да гэтых дзён захавалася спраўная прасторная хата, пастаўленая ўмелымі рукамі батаніка, чым ён вельмі ганарыўся. (У той хаце ў год бальшавіцкага перавароту нарадзілася і мая маці Ганна Іванаўна.) Дзядуля многа працаваў, а вольным часам любіў павазіцца ў сваёй майстэрні. Усё ў хаце – вокны, дзверы, сталы, крэслы, шафы, канапы і іншыя рэчы былі зроблены яго залатымі рукамі, з высокім густам і майстэрствам.

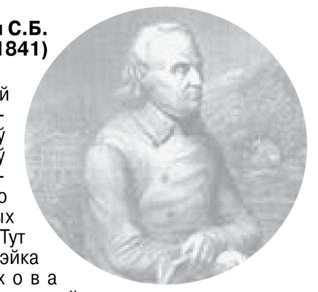

Палац Тышкевічаў у Лагойску.

Сядзібу ўпрыгожваў невялічкі садок, дзе раслі шыкоўныя ружы, вяргіні, амаліі, герберы, крокусы і іншыя экзатычныя расліны – заслуга Алены Міхайлаўны! У хаце заўсёды стаяў водар кветак і траў. А ў травах Іван Іосіфавіч ведаў толк – ён займаўся нетрадыцыйнай медыцынай і быў на ўсю акругу вядомы лекар. Сёння такіх называюць экстрасэнсамі.

З вялікай гаспадаркай руплівa спраўлялася Алена Міхайлаўна. Бабуля мела строгі характар і ўстанавала такі сямейны парадак, калі ўжо з самага маленства дзеці ведалі свае абавязкі: старэйшыя дапамагалі па гаспадарцы, даглядалі жывёлу, апякалі меншых дзяцей. Меншыя таксама рабілі пасільную працу і з задавальненнем займаліся музыкай. У сямейным аркестры зладжана гучалі скрыпка, кларнет, мандаліна, цымбалы, гармонік. Кожную раніцу сям'я збіралася за вялікім сталом, дзе абмяркоўваліся надзённыя пытанні, а ў святочныя дні дружна наведвалі храм.

Дзядуля быў шчырым прыхільнікам нашаніўскага Адраджэння і беражліва ставіўся да роднага слова, хаця добра валодаў лацінскай, польскай, нямецкай і рускай мовамі. У доме мелася рэдкая для беларускай вёскі таго часу бібліятэка. Дзядуля выпісваў літаратуру па батаніцы і медыцыне нават з Германіі.

Юндзіл С.Б. (1761–1841)

Край адвечных бароў спрыяў правядзенню батанічных доследаў. Тут Іван Бажэйка паспяхова працягваў дзейнасць, распачатую беларускім вучоным, прафесарам Віленскага ўніверсітэта Станіславам Баніфацыем Юндзілам (1761–1841), праца якога "Апісанне раслін правінцый Вялікага Княства Літоўскага" (1791) стала настольнай кнігай Івана Іосіфавіча. Дзядуля сабраў і сістэматызаваў знакаміты гербарый. Вёў перапіску з вядомым батанікам-натуралістам з Асканіі-Нова Юзэфам Пачоскім (1864–1942), аўтарам манаграфіі "Флора Палесся і прылеглай мясцовасці"; сябраваў з вядомым вучоным-балотазнаўцам Уладзімірам Дактуроўскім (1884–1935), які скончыць свае дні, як і большасць беларускай інтэлігенцыі, у бальшавіцкім ГУЛАГу.

Іван Іосіфавіч Бажэйка напісаў шматтомны трактат "Флора беларускага краю", якому, на жаль, так і не давялося ўбачыць свет. Успыхнула Першая сусветная вайна. Друкарня ў Вільні згарэла, там жа загінулі падрыхтаваны да друку набор і рукапіс, якому Іван Іосіфавіч аддаў больш за дваццаць самых плённых гадоў. Такая бяда зломіць, бадай, любога. На ўсё жыццё яна нанесла дзядулі незагойную рану, крута памяняла далейшы лёс.

***

Першая сусветная вайна абудзіла народы. Рэвалюцыі скаланалі кантыненты. Разваліваліся імперыі, узнікалі новыя незалежныя дзяржавы.

25 сакавіка 1918 г. Першым Усебеларускім кангрэсам палітычных сіл была абвешчана Беларуская Народная Рэспубліка. Ідэаламі незалежнай БНР сталі свабода, мір, справядлівасць – блізкія кожнаму жыхару Беларусі. Утварэнне БНР падтрымалі лепшыя сыны беларускага народа, у тым ліку Я.Купала і Я.Колас. На перамены, на лепшае жыццё спадзяваліся беларускія рабочыя і сяляне. Ад павятовага земства Іван Іосіфавіч Бажэйка быў абраны дэлегатам Кангрэса, але ў той час ён цяжка хварэў і не змог прыняць удзел, хаця ўсім сэрцам вітаў стварэнне незалежнай дзяржавы. Маладая Беларуская Рэспубліка ўжо была прызнана Аўстрыяй, Чэхіяй, Летувой, Латвіяй, Эстоніяй, Фінляндыяй, Грузіяй, Арменіяй, Украінай, Турцыяй – пералік быў бы значна большы, калі б усяго праз дзевяць месяцаў ад яе нараджэння расійскі бальшавізм пры дапамозе кайзераўскіх войскаў не ўтапіў маладую рэспубліку ў крыві. Бальшавікі цынічна заявілі, што такой нацыі, як беларусы, наогул не існуе, і жорстка задушылі іх маладую краіну, якая к таму часу ўжо мела ўсе атрыбуты дзяржаўнасці: бел-чырвона-белы сцяг, герб "Пагоня", вышэйшы орган (Раду), урад і дыпламатычныя місіі ў некаторых краінах. На зварот беларускага ўрада да ўплывовых дзяржаў (Вялікабрытаніі, Амерыкі, Францыі) аб прызнанні БНР паступіў адказ, з якога вынікае, што перашкодай да прызнання незалежнасці Беларусі з'яўляецца Брэсцкая дамова паміж Нямеччынай і Расіяй. Бальшавіцкая Масква і кайзераўскі Берлін за спінай беларусаў каварна вырашылі лёс іх маладой краіны, раздараўшы яе на кавалкі. Што было і нядзіўна – цяпер выяўлена шмат дакументаў, якія сведчаць, што вяртанне Леніна ў Расію і арганізацыя бальшавікамі кастрычніцкага перавароту фінансаваліся нямецкім Генштабам.

Такім чынам, глухая лясная вёска Трусавічы раптам апынулася на скрыжаванні міждзяржаўных інтарэсаў, стала сведкам значных падзей. Сюды зачасцілі высокія маскоўскія госці. У хуткім часе тут паставілі памежную заставу і размясцілі гарнізон.

З прыходам бальшавікоў, калі гвалтоўна пачалі знішчацца храмы, духавенства, а нормай савецкага жыцця сталі пошукі ворага, даносы, хамства ды галадрань, Іван Іосіфавіч, выхаваны на біблейскіх каштоўнасцях, адчуў душэўны дыскамфорт. Віленская трагедыя яго навуковага дзецішча і падзеі апошняга часу, відаць, зусім надламілі дзядулю, надламілі тыя сілы, што складаюць сэнс жыцця кожнага нармальнага чалавека – ён цяжка захварэў. Лячыў сябе травамі, але курс лячэння аказаўся кароткім: у 1923 г. як дэпутата Кангрэса новая ўлада ссылае дзядулю "вырошчваць сібірскую тайгу".

Вярнуўся Іван Іосіфавіч напрыканцы 1920-х. Поўным ходам ішла калектывізацыя. Спачатку працаваў аграномам, затым на лесапілцы, куды камісары ўпяклі яго "на перавыхаванне". І стала яму зусім не да навукі, бо слаўнага лесавода прымусілі выконваць план па нарыхтоўцы піламатэрыялаў. На новым месцы дзядуля працаваў адказна, старанна, а жыццё з кожным днём пагаршалася. Старэйшыя дзеці з бацькоўскага гнязда ўжо разляцеліся. Сын Баляслаў (1905 г.н.) ажаніўся і з 1926 г. жыў у Менску; дачка Зося (1908 г.н.) выйшла замуж за расійскага хлопца Фёдара Барадзіна (пазней – першы камендант Вены, вызвалены ад фашызму ў маі 1945 г.), які адслужыў у Трусавічах на заставе, і з'ехала з ім у Разань, пакінуўшы бацькам напамінам аб сабе дачку-немаўлятку Геню; сын Віктар (1912 г.н.) служыў у войску. Адзінай крыніцай радасці засталася Алена Міхайлаўна ды меншыя дзеці, што сваімі поспехамі лепш за лекі падтрымлівалі аслабелае бацькоўскае сэрца: сын Карл цягнуўся да навукі, яркім музычным дарам вызначаліся Ганна, Зыгмусь і асабліва самы меншы Вацік (Вячаслаў).

***

У Беларусі лозунг "Зямлю тым, хто яе апрацоўвае!" вызваў працэсы, уласцівыя ўсёй былой Расійскай імперыі: палілася кроў багатых і бедных, запылалі маёнткі, разрабоўвалася маёмасць. У час размеркавання зямель на Віцебшчыне, Меншчыне і Магілёўшчыне было поўнасцю зліквідавана землеўладанне памешчыкаў і значна скарацілася кулацкае. Больш за 600 памесцяў у Менскай губерні сталі агульнанароднымі. Значная частка зямель адыйшла пад саўгасы: за першыя чатыры месяцы 1919 г. толькі ў адной Менскай губерні было створана 322 саўгасы. І хаця ў саўгасах, як пісалі газеты, гаспадарыў "рэвалюцыйны ўздым і энтузіязм біў праз край", але працавітасці і дбайнасці – самых неабходных сельскіх якасцяў – там чамусьці не назіралася. У выніку дзяржаўныя гаспадаркі не толькі не сталі "фабрыкамі хлеба", але і прынеслі маладой краіне вялізныя страты. Асноўнымі пастаўшчыкамі зерня і іншай сельгаспрадукцыі заставаліся індывідуальныя сялянскія гаспадаркі.

Акадэмік Максім Гарэцкі (1893–1938)

Лідар беларускай нацыянал-дэмакратыі акадэмік Максім Гарэцкі яшчэ ў 1922 г. бачыў "магчымасць пераўтварэння беднай сумнабалоцістай Беларусі ў новую Данію" менавіта праз развіццё і ўмацаванне сельскіх гаспадарак і перарастанне іх у фермерскія. Аднак нельга казаць, што калектыўныя формы гаспадарання ігнараваліся, асабліва дробназямельным сялянствам. Інтарэс да іх падмацоўваўся намаганнямі дзяржавы. Ад яе сельгаскааперацыя атрымлівала доўгатэрміновыя крэдыты, забяспечвалася тэхнікай, пасяўным матэрыялам. Без прымусу, дзейнічаючы толькі эканамічнымі метадамі, кіраўніцтву рэспублікі ўдалося значна павялічыць колькасць калектыўных гаспадарак.

У маі 1929 г. Беларусь наведала маскоўская камісія, адыграўшая не апошнюю ролю ў трагічнай змене курсу нацыянальна-культурнага будаўніцтва ў рэспубліцы, у тым ліку паскорыла наступленне на беларускага селяніна. У заключным дакладзе камісія адзначала: "Сяляне ў большасці цягнуцца да хутара... Сяляне і зараз перакананы, што хутар з'яўляецца асноўнай умовай гаспадарчага поспеху. Проціпаставіць сталінскаму хутару вышэйшую савецкую норму – калгас – у Беларусі не змаглі, а наспраць, падтрымліваюць ілюзіі селяніна-ўласніка".

...Рост заможных, альбо, па тэрміналогіі тых гадоў, "кулацкіх", гаспадарак спачатку быў даволі ўстойлівым, аднак у выніку эканамічнага ўздзеяння (высокі прагрэсіўны падатак, цвёрдае заданне па здачы хлеба і інш.) к 1929 г. ён спыніўся. На жаль, альтэрнатывы татальнай калектывізацыі ў беларускай вёсцы не існавала. Неабходна звярнуць увагу на тое, якую дэградацыю зведала такая дзяржаўная палітыка ўсяго за некалькі месяцаў. Восенню 1928 г. у адной са справаздач значылася: "Па Аршанскай акрузе было зарэгістравана 40 кулацкіх двароў з наяўнасцю вялікіх запасаў хлеба. У выніку вобыску ў 17 дварах высветлілася, што сапраўдныя запасы ў сярэднім на двор складаюць каля 400 пудоў, але так як гэтыя двары шматсямейныя (да 12 душ), а з другога боку – праверка праходзіла зімой, то канфіскацыя не праводзілася і справы былі прыпынены". З дакументаў відаць, што ўлады пакуль яшчэ дзейнічалі адпаведна закону і сумленню. Але ў 1929 г. над эканомікай сельскай гаспадаркі, людзьмі і "здравым сэнсам" пачаўся "Вялікі Эксперымент", і тут ужо стала не да закона, не да сумлення. Партыйна-дзяржаўная машына, г. зн. – сталінізм, шпарка набірала абароты, бязлітасна ламаючы чалавечыя лёсы і векавы ўклад вясковага жыцця, сеючы між людзьмі варожасць, зло і боль, пакідаючы краіне кволыя калгасы, частка з якіх не змагла падняцца на ногі і па сённяшні дзень.

Вось ліст Сымона Сільвановіча з Лепельшчыны, які ён дасылаў свайму земляку-чырвонаармейцу: "Цяпер жыць у вёсцы стала немагчыма, таму што вядуцца вялікія нарыхтоўкі ўсіх прадуктаў. Ленін казаў, што павінен быць адзіны сельгаспадатак, аднак узніклі яшчэ падаткі, якія немагчыма выплаціць. Зараз з селяніна акрамя падатку патрабуюць 60 пудоў хлеба і збіраюцца яшчэ правесці самаабкладанне на 50% з рубля..."

У адным з дакументаў таго часу знаходзім даволі дзіўную градацыю: сям'я, якая мае да дзвюх дзесяцін зямлі, лічыцца беднай, ад дзвюх да шасці – серадняк, больш за шэсць – ужо кулак. А калі з шасці дзесяцін корміцца дзесяць душ, а з дзвюх – дзве? На пяці дзесяцінах можна трымаць адну карову, а можна і тры. І г.д. Каго лічыць кулаком, ворагам рэвалюцыйнага народа? І за што лічыць? Фактычна ў кожнай воласці, у кожным сельсавеце на гэта пытанне адказвалі па-свойму, як каму было выгадна. Раскулачыць маглі пры наяўнасці ў хаце самавара, а то і за новую страху. Актывісты выганялі з хаты людзей нават з малымі дзеткамі, не дазваляючы ім з сабой нічога ўзяць. Разам з тым дакументальна захаваліся факты, калі ў калгас не прымалі беднякоў, з якіх узяць было нечага.

Хлусілівымі абяцанкамі зямлі і волі бальшавікі бессаромна абдурылі сялян. У далейшым у крэслы вясковых правадыроў прабіліся нахрапістыя брахуны, якія працаваць на зямлі не ўмелі і не хацелі, але любілі гарлапаніць ды размахваць "лівальвертамі". А самых працавітых і руплівых, якія пажадалі застацца самастойнымі гаспадарамі, чакалі Варкута, Салаўкі, руднікі Алтая і сібірскія лесасекі. Умылася вёска крывавымі слязьмі і пайшла кайлачыць на калгасныя палеткі за міфічныя працадні, атрымаўшы права на родны зямлі жыць з птушынымі правамі. Народ падзяліўся на ўладароў-распарадзіцеляў і астатніх – маўклівае быдла, запрэжанае ў аглоблі калгасна-саўгаснага ладу. Жах перад новай уладай зруйнаваў у людзях апошнія парасткі самасвядомасці і перадаўся нашчадкам на генным узроўні.

Камуністычныя тэарэтыкі даказваюць, што ў часы калектывізацыі ішла вострая класавая барацьба паміж кулакамі і беднатой. Шчыра кажучы, у беларускай вёсцы 1929–1930 гадоў наконт барацьбы, тым больш класавай, узнікае вялікі сумнеў. Малаадукаваныя сяляне таго часу былі дужа запужаны нахабнай уседазволенасцю ўлады. І хаця ад гвалту і несправядлівасці, што махрова расквітнелі навокал, многія гатовы былі кінуцца хоць у вір галавой, тым не менш жах перамог, і яны табуном запісваліся ў калгасы. Нават калі сілай у сялян адбіралі цяжкай працай нажытое дабро, і тады яны свой пратэст выказвалі хіба што слязьмі. Калі іх "пакавалі" ў вагоны для вывазу ў высылку, нават тады яны пакорна трывалі здзек без контррэвалюцыйных выступленняў.

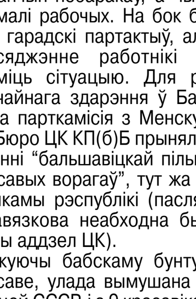
А тым часам у краіне ўсталёўваўся сталінізм. Бальшавікі падзялілі людзей краіны на дзве няроўныя часткі: адным усё можна, хаця і нельга (такіх жменька – партыйная эліта і іх падхалімы), другім усё нельга, хаця і можна б (такіх большасць – усе астатнія). Расправы з "ворагамі народа" ў 1920–1930-я гады ў Беларусі былі масавымі і захапілі ўсе катэгорыі насельніцтва без выключэння. Але самаму бязлітаснаму знішчэнню ў першую чаргу падлягала нацыянальная эліта: свядомыя дзеячы навукі, асветы, літаратуры, мастацтва – тыя, хто шанаваў родную мову, традыцыі, свядома працаваў на ідэю беларускага нацыянальнага Адраджэння. Планамерна вынішчалася беларуская інтэлігенцыя. Толькі з літаратурнага жыцця штогод выбывалі па 30–40–50 (!) пісьменнікаў. Дзеля гэтага ў нетрах НКВД быў прыдуманы ярлык "нацдэм" – нацыянальны дэмакрат, хаця партыі такой не існавала. Гэты ярлык сталіністы вешалі на тых беларусаў, якіх планавалася знішчыць. У хуткім часе амаль поўнасцю была выкашана камуністычна-партыйная вярхушка – 99 сакратароў райкамаў са 101; цывільная адміністрацыя ад самага верху аж да сельскіх Саветаў – больш за 50 старшыняў райвыканкамаў; беларуская Акадэмія навук, прафесура. Вынішчалі нават дырэктарат і гаспадарчых кіраўнікоў. На іх месцы прызначаліся рускія кадры, так званыя "выдвиженцы". Яны прыязджалі, займалі вызваленыя пасады, атрымлівалі кватэры, маёмасць, ільготы і, каб зазначыць сваю лаяльнасць тым, хто іх сюды накіраваў, першым чынам знішчалі беларускія школы. Замест іх усталёўвалі рускамоўныя, каб іхнія дзеткі маглі вучыцца, не абцяжарваючы сябе вывучэннем, як яны казалі, "нікому не патрэбнай" беларускай мовы. Працягваў дзейнічаць злачынны метад, які быў апрабаваны яшчэ ў мінулым стагоддзі губернатарам Паўночна-Заходняга краю графам П.Мураўёвым і ўжо тады для нашага народа меў самыя трагічныя наступствы.

"Вялікі эксперымент" азначыўся тым, што ў краіне, якая яшчэ нядаўна карміла хлебам усю Еўропу, пачаўся галадамор. Асабліва пакутавалі чарназёмная Украіна і Расія. Рассакрэчаныя дакументы сведчаць, што ў Беларусі голад таксама меў жудасныя наступствы. Калі рабочым даводзіўся хоць нейкі сціплы паёк, то сяляне і гэтага не мелі, павінны былі здаваць скаціну ў калгас, а зерне – дзяржаве.

7 красавіка 1932 г. у Барысаве ўспыхнуў хлебны бунт. Даведзеныя да адчаю жанчыны ўварваліся ў хлебныя лаўкі і расхапілі ўсе буханкі, а тыя, хто не здолеў прабіцца ў магазін, размяталі гружоныя хлебам фурманкі. Трэба адзначыць, што такую сітуацыю справакавала сама ўлада, аб'явіўшы аб скарачэнні харчовага пайка на 100–200 грамаў хлеба кожнаму едаку, у залежнасці ад спісу, да якога той быў прызначаны. А самае галоўнае, што з забеспячэння поўнасцю здымаліся дзеці.

З 1928 г. у СССР прадукты выдаваліся строга па картачках, дакладней, па "заборным дакуменце", адпаведна якому савецкі народ дзяліўся на чатыры групы. На чале прадуктовай "табелі аб рангах", зразумела, стаялі камуністы-ўпраўленцы і частка прывілеяванага пралетарыяту. Вясной 1932 г. ім выдзялялася па 800 грамаў хлеба на дзень і 4,4 кг мяса на месяц. Замыкалі спіс дзеці і інваліды з 200-грамовай нормай хлеба ў суткі і поўнай адсутнасцю мяснай долі. І вось зараз дзяцей пакінулі не толькі без мяса, але і без хлеба.

Дык вось, калі назаўтра ў Барысаве хлеб у магазіны прадбачліва павезлі на грузавіках ноччу, натоўп зноў перахапіў бясцэнны груз. Прыбыўшая міліцыя арыштавала самых актыўных прамоўцаў. Жанчыны тут жа пачалі патрабаваць іх вызвалення: "Галодныя просяць хлеба, а вы іх саджаеце!" Барысаўчанкі звярнуліся за дапамогай да жаўнераў 7-га артпалка, штаб якога размяшчаўся якраз насупраць будынка міліцыі: "Абараніце рабочых, ім не даюць хлеба, саджаюць у турму". На дапамогу гаротным маці падключыліся дзеці, і пад вокнамі казармаў дружна скандзіравалі: "Дайце хлеба і магчымасць вучыцца!"

Мікалай Гікала (1897–1938)

Хроніка бабскага бунту ў Барысаве падрабязна зафіксавана чэкістамі ў сакрэтным рапарце на імя сакратара ЦК КПБ (б) Мікалая Гікалы. Факт і сапраўды беспрэцэдэнтны: рабочыя падтрымалі сваіх жанчын-небаракаў, а чырвонаармейцы падтрымалі рабочых. На бок бунтароў ледзь не стаў гарадскі партактыў, але прыбыўшым на пасяджэнне работнікі ОГПУ сумелі пераламіць сітуацыю. Для расследавання надзвычайнага здарэння ў Барысаў спешна прыбыла партамісія з Менску. 14 красавіка 1932 г. Бюро ЦК КП(б)Б прыняло пастанову аб павышэнні "бальшавіцкай пільнасці да выпазак класавых ворагаў", тут жа разасланае ва ўсе райкамы рэспублікі (пасля азнаямлення яго абавязкова неабходна было вярнуць у сакрэтны аддзел ЦК).

Дзякуючы бабскаму бунту, які адбыўся ў Барысаве, улада вымушана была ўважыць усіх дзяцей СССР, і з 9 красавіка ім зноў пачалі выдаваць па 200 г хлеба на дзень.

8 чэрвеня 1933 г. сакратар ЦК КП(б)Б Мікалай Гікала і старшыня СНК БССР Мікалай Галадзед атрымалі сакрэтны ліст з Нараўлянскага раёна. Непісьменная пісулька на беларускай мове, у якой мясцовыя кіраўнікі скардзіліся на страшэнны голад у сваім раёне: "На гэтых днях (2 чэрвеня) меў мейсца з рада вон выходзячы факт: гр. в. Ціхін (Акопскага сельсавету) Сікорская ноччу зарэзала свайго 9-гадовага дзіцятку. Частку ўнутранасцей паспела паесці, назаўтра ўтопіла другога дзіцяці і памерла сама ад істошчэньня". Такі жудасны факт прыводзілі нараўлянскія начальнікі і слёзна заканчвалі сваё пасланне: "Без сур'ёзнай дапамогі рэспубліканскага цэнтру абысціся не зможам".

Такое ж бядотнае становішча было і ў суседнім Ельскім раёне, аб чым чэкісты рапартавалі ў Менск. У 200 сем'ях з 250 аднаасобных гаспадарак дзеці і дарослыя апухлі ад голаду, за два месяцы з-за схуднення памерла 20 чалавек. "Аднаасобнік хутара Рэдзька Калодзей Мікіта, каб не бачыць пакуты галоднай сям'і, запёр у хаце жонку і трох малалетніх дзяцей, забіў наглуха дзверы і вокны, пасля чаго сам некуды знік. Жонка і двое дзяцей Калодзея ўжо памерлі, аднаго малога выратавалі суседзі. У в.Меляшковічы ўдава Ціханава Ульяна з голаду кінула траіх дзяцей і сышла няведама куды", – прыводзілі жудасныя прыклады чэкісты.

На Гомельшчыну з Менска выехала спецыяльная камісія для праверкі фактаў. 21 чэрвеня Бюро ЦК КП(б)Б занесла ў пратакол: у Ельскім і Нараўлянскім раёнах мор закрануў да 60 працэнтаў насельніцтва. Людзі ядуць не толькі "ліпавае лісце, верас, мох і мякіну, а ў некаторых гаспадарках нават катоў, сабак і конскую падаль". Сталічныя таварышы вымушаны былі прызнаць факт канібалізму: "У в. Акопы... жонка бедняка, пайшоўшага на працу ў горад, вярнулася дадому і знайшла свайго сына Валодзю мёртвым, адрэзала ногі дзіцяці і зварыла са шчаўем. Паела шчаўя сама і пакарміла другое дзіцянё. Назаўтра памерла сама і другое дзіцё".

Акрамя Ельскага і Нараўлянскага раёнаў галадамор закрануў і Петрыкаўскі. Кожнаму з іх Менск адгрузіў па 5 тон мукі, а таксама ў буйных калгасах арганізаваў шпіталізацыю дыстрофікаў і пункты харчавання.

Серадняк-аднаасобнік з вёскі Асіпоўка Нараўлянскага раёна Арнольд Рынас старанна ўпакаваў у сумку заявы, напісаныя аднавяскоўцамі. Лістоў набралася аж 200 штук, хаця мінулы раз іх было значна больш, і сумка з пісьмамі заважыла 15 фунтаў. Усе прашэнні тады ён даставіў у германскае консульства ў Маскве. Нямецкі консул "прапанаваў хадаку начлег, аплаціў праезд у абодва бакі і даў некалькі марак як падарунак". І нават паабяцаў частку пісем перадаць амерыканскаму амбасадару.

На гэты раз Рынас да Масквы не даехаў – быў арыштаваны чэкістамі. Мала хто ведае, што голад, які ўзнік на гомельскім Палессі, ледзь не завяршыўся міжнародным скандалам. Немцы, што пасяліліся на нараўлянскіх землях яшчэ ў 1909–1911 гадах, у калектывізацыю засталіся без зямлі і скаціны. Былі змушаны звярнуцца за дапамогай да замежнай радні, а ў каго яе не было – да германскага консула. Усе просьбы атрымалі ад Германіі па 8 марак. На тыя грошы ў магазінах з назвай "Торгсін" тады можна было на сям'ю купіць 4 пуды 10 фунтаў (72 кг) мукі. Для параўнання: беларусам, якія апынуліся ў галечы, з фондаў Наркамснаба БССР выдавалі ад 5 да 16 кг на сям'ю.

Неўзабаве Менск даведаўся аб "валютных шашнях" каланізатараў, і летам 1933 г. у нямецкія сельсаветы камандзіравалі нацкамісію ЦВК БССР. Яна прывезла сумную даведку: "у некалі багатых вёсках запусценне. Беспрытульныя дзеці, у якіх бацькі памерлі, у закінутых хатах спяць на брудных мяшках".

Менск прымае рашэнне: "Па снабжэнні нямецкія сельсаветы прыраўняць да памежных раёнаў, дойных нямецкіх кароў не пастаўляць на мяса тры гады. З 23 мая 1934 г. дазволіць продаж хлеба па камерцыйных цэнах". Але "праклятыя каланісты" па-ранейшаму працягвалі клянчыць дапамогу ў Гітлера. Праўда, здараліся і выключэнні тыпу настаўніка Рудзі, які добраахвотна адмовіўся ад дзвюх пасылак па 8 марак кожная. Тады камісія ЦК КП(б)Б просіць Маскву "аб прыняцці мер і спыненні прысылкі грошай фашысцкім урадам Германіі".

Масква дае дазвол на спецмеры па чэкісцкай лініі.

5 чэрвеня 1934 г. чэкісты дакладвалі Мікалаю Гікалу аб праведзенай "стэрылізацыі" і выяўленых 14 злосных шкодніках Нараўлянскага раёна: 3 кулакі, 2 цвёрдазаданцы (так савецкая ўлада называла заможных сялян-аднаасобнікаў, якія не пажадалі стаць калгаснікамі, але мелі цвёрдае заданне на нарыхтоўцы хлеба дзяржаве. Часцяком у іх зерне забіралася поўнасцю), 1 поп, 2 сектанты, 5 серадзякоў і 1 без вызначаных заняткаў. Але крыважэрны ОГПУ прагне "галоснага суда над абвінавачанымі", і Масква развязвае рукі спецслужбам. 5 лістапада 1934 г. усім рэспублікам, на тэрыторыях якіх пражывалі немцы, ЦК ВКП(б) разаслаў шыфраваную тэлеграму "аб прыняцці рэпрэсіўных мер" аж да расстрэлу.

(Заканчэнне на 8-й стар.)

Браніслаў САРМОНТ

Шыпшына маёй памяці

(Заканчэнне. Пачатак на 7-й стар.)

Віктар Іванавіч Бажэйка (1910–1963)

Карл Іванавіч Бажэйка (1914–1940)

Сёстры Зося і Ганна Бажэйка (1934 г.)

Вячаслаў Іванавіч Бажэйка (1923–2003)

Неўзабаве з Беларусі ў Крэмль ляціць рапарт аб арышце "80 чалавек з ліку актыўных антысавецкіх элементаў, што дзейнічаюць у якасці агентаў нямецкіх консульстваў".

У канцы снежня 1934 г. Нараўлянскі раён наведала спецкалегія Вярхоўнага суда БССР для правядзення паказальных працэсаў "аб контррэвалюцыйнай фашысцкай групіроўцы" з 15 чалавек. Прысланыя надоечы суда чатыром нараўлянцам маркі ўсе адрасаты дружна перадалі ў Міжнародную арганізацыю дапамогі рэвалюцыянерам "для перасылкі палітзэкам Германіі". Як сведчаць архіўныя дакументы, паказальныя суды праходзілі "пры перапоўненай зале калгаснікаў і рабочых". За атрыманыя маркі да расстрэлу прысудзілі 5 чалавек: кулака, трох сераднякоў і папа. Аб'яўлены прысуд "600 рабочых і калгаснікаў сустрэлі апладысментамі".

Такая жахлівая атмасфера панавала тады на абсягах камуністычнай імперыі. Восенню 1934 г. нечакана забралі Івана Іосіфавіча Бажэйку і ўсе яго паперы разам з бібліятэкай, больш свайго бацьку дзеці не бачылі. Па загадзе зверху сям'ю выключылі з ліку калгаснікаў, пазбавіўшы ўсіх заробленых даброт. Застаўшыся без карміцеля і сродкаў для існавання, вялізная сям'я глынула "шчасця" ад бальшавіцкай улады. Сын Карл (1915 г.н.) тады вучыўся ў горадзе на агранома (усяго праз некалькі год яму давядзецца скласці сваю маладую галаву за чужыя імперскія інтарэсы дзесьці на Фінскай). Ганне было 17 год, Яўгені – 15 (загінула ў 1944-м за тыдзень да вызвалення Мінска, пакінуўшы Алене Міхайлаўне сваю немаўлятку Ірыну), Зыгмусю – 12, Вацiку – 11, а ўнучцы Гені – 2. Алена Міхайлаўна трымалася стойка, але ад невыказнага гора цяжка захварэла. У асірацелай хаце, дзе ўсё так нагадвала шчаслівыя гады, пякучы боль рабіўся невыносным. Бабуля больш не знаходзіла ні сну, ні спакою, і той жа восенню сабралася пакінуць Трусавічы.

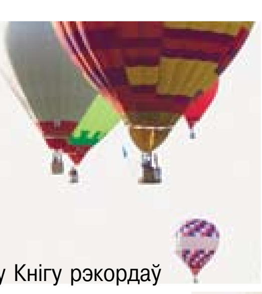
Які характар трэба мець, каб рашыцца на такое: кінуць хату, гаспадарку, з падарваным здароўем і пяццю непаўналетнімі сарвацца ў невядомасць толькі з адной надзеяй, што, магчыма, удасца знайсці след любімага чалавека, якому зараз так неабходна дапамога, якога трэба ратаваць. (Ці не так калісьці адпраўляліся ў Сібір дзекабрысткі?) Але і ў горадзе яе чакала сцяна бальшавіцкага маўчання. Так і не змагла бабуля дазнацца ад усемагутнага НКВД, куды знік муж, бацька і карміцель.

Яшчэ доўгі час чулыя суседзі аберагалі пакінутую сядзібу з надзеяй, што раскіданая горам сям'я ўсё ж вернецца сюды. Хадзілі нават розныя легенды. Адна з іх: перад Другой сусветнай вайной нехта бачыў нашага дзядулю ў Гомелі, дзе быццам бы той працаваў дырэктарам знакамітага парку графа Паскевіча. Але такі факт не пацвердзіўся.

Як і мільёны іншых бязвінных, Іван Іосіфавіч Бажэйка стаў чарговай бальшавіцкай ахвярай толькі за тое, што ён беларус, які шчыра любіў сваю сям'ю, сваю мову, сваю Бацькаўшчыну, жыў і працаваў дзеля гэтага, што і з'явілася яго "цяжкім злачынствам" перад рускім бальшавізмам. Нават пяцёра непаўналетніх, пакінутых на руках адзінокай і хворай Алены Міхайлаўны, не спынілі жорсткага і нялюдскага глумлення камісараў над людзьмі з лясной глухамані. Для бальшавіцкай улады, мараль якой густа замешана на сірочых слязах, на людской крыві і касцях мільёнаў, нават зусім далёкія ад палітыкі чыстыя духам і сумленнем людзі – і тыя сталі небяспечнымі, лішнімі. Сталінскі генацыд 1930-х гадоў каштаваў беларускаму народу амаль два мільёны жыццяў. Адной з тых ахвяр стаў і наш дзядуля, які бясследна згінуў, магчыма, у тых жа Курапатах пад шатамі дрэў, душу якіх ён так добра ведаў, шчыра любіў і ўсё сваё сумленнае жыццё зберагаў і песціў.

ФОТАФАКТ

Узлёт на рэкорд

Палёт паветраных шароў у Мінску можа трапіць у Кнігу рэкордаў Гінеса.

Фестываль авіяцыйнага спорту «70 гадоў мірнага неба» прайшоў у мінулую нядзелю. На світанні ў беларускае неба падняліся амаль 60 паветраных шароў.

Арганізатары беларускага фестывалю першымі ў свеце вырашылі падаць заяўку з адначасовым узлётам аэрастатаў у Кнігу рэкордаў Гінеса. Нягледзячы на тое, што такія палёты штогод праходзяць у розных краінах, фіксаваць іх як рэкорд пакуль нікому не ўдавалася.

МНЕНИЕ

Почему Парфенович не работает в Беларуси?

Владимир Владимирович Парфенович – заслуженный мастер спорта, трехкратный чемпион Олимпийский игр, неоднократный чемпион мира. Кавалер орденов Трудового Красного Знамени и Дружбы народов. В свое время его называли «королем байдарки».

Володя начал заниматься греблей под руководством тренера Петра Ковганова, который и увидел в 14-летнем мальчике талант. В желании обогнать всех спортсмен и раскрыл свой неукротимый характер, постоянную жажду победы.

К московской Олимпиаде Владимир Парфенович и его напарник Сергей Чухрай готовились под руководством Анатолия Каптура, известного в прошлом мастера весла, носившего титул чемпиона Европы. В олимпийскую Москву В.Парфенович с С.Чухраем приехали, когда игры уже были в разгаре... Настало время их старта... Три золотые медали!

Свое выдающееся мастерство Парфенович демонстрировал еще много раз. Так, в августе 1981 года в Ноттингеме завоевал три «золота» чемпионата мира. Тогда Володя сказал, что эти золотые медали он дарит своей маме на день рожденья.

Что главное в Парфеновиче? На этот вопрос заслуженный тренер СССР А.Каптур ответил так: «Володя – выдающийся спортсмен и порядочный человек».

Парфенович сейчас работает тренером за границей. Я не сомневаюсь, что наш гребной спорт многое теряет, не используя его заслуженный авторитет и богатый опыт. Убежден, что у него есть желание вернуться и работать на Родине.

Юрий ЯСИНСКИЙ,
ветеран спорта,
заслуженный тренер Беларуси.

ПОЛЕЗНЫЕ СОВЕТЫ

Как хороши, как свежи были розы

Чтобы розы обильно цвели и радовали вас долгие годы, следует уделять им внимание на протяжении всего летнего сезона, и июль – не исключение.

Особенности полива

У роз глубоко проникающие корни, способные добывать влагу из нижних слоев почвы, но в засушливое лето без вашей помощи растениям не обойтись. Поливать следует обильно, чтобы земля хорошо пропитывалась влагой. Если полив роз будет неглубоким, могут образоваться поверхностные корни, которые легко повреждаются и ослабляют кустарник.

В среднем на каждый куст требуется от трех до пяти ведер воды раз в неделю. Поливать лучше всего рано утром или вечером и ни в коем случае не допускать попадания воды на листья.

Если у вас не будет возможности поливать розы в течение длительного срока (больше недели), почву у основания растения следует прикрыть перегноем, скошенной травой или корой деревьев. Такая мера не только задержит влагу у корней, но и не допустит роста сорняков.

Заливать розы также не следует, так как это приведет к сокращению поступления к корням кислорода и у роз пожелтеют листья.

Подкормка роз

В июле чайно-гибридные розы набирают силы для новой волны цветения в августе-сентябре. Плетистые розы, цветущие один раз, наоборот, находятся на пике своего цветения. Почвопокровные, розы флорибунда и миниатюрные не прекращают своего цветения вплоть до заморозков. В это время будет полезной подкормка настоем коровяка, конского навоза или куриного помета. Не забывайте время от времени посыпать почву вокруг кустов золой с последующим рыхлением. Это позволит поддерживать ее кислотность на нейтральном уровне, что для роз очень важно.

Повторно в середине июля вносят минеральные удобрения длительного действия. Питательные вещества в них собраны в гранулы (капсулы), покрытые специальной водопроницаемой оболочкой, благодаря которой удобрения постепенно поступают в почву под действием воды и тепла.

В конце июля подкормку азотосодержащими удобрениями прекращают, чтобы растение перестало расти и могло подготовиться к наступлению зимы. Дозу фосфорных и калийных удобрений, необходимых для вызревания древесины и формирования плодов, увеличивают. Между основными подкормками каждые 2 недели на протяжении всего лета рекомендуется производить листовое опрыскивание.

В период сильной жары, холода или затяжных дождей розы испытывают стресс. Чтобы кустарники легче преодолели непростые времена, можно опрыскать их цирконом, эпином, экосилом или гуматом натрия. И помните, что перекормленные розы дают обильную зелень, но очень скупо цветут.

Борьба с вредителями и болезнями

Если листья розы объедают жучки, слизни или гусеницы, этих вредителей собирают вручную вечером при свете фонарика. В жаркое и засушливое лето розы страдают от мелкого паутинного клеща, который размножается с молниеносной быстротой. Также часто кусты поражаются такими вредителями, как розанная тля и листовертка. Бороться с ними можно только с помощью инсектицидов (химических препаратов).

В конце июля нужно провести профилактическое опрыскивание растений медьсодержащими препаратами или раствором железного купороса, так как ночи в августе могут быть холодными, по утрам нередки туманы, в связи с чем возрастает риск заболевания мучнистой росой и черной пятнистостью.

Удаление соцветий

Не забывайте удалять увядшие цветы и соцветия вплоть до конца августа. У роз чайно-гибридных и флорибунд их обрезают с небольшим кусочком стебля – до первого тройного листа; у парковых, миниатюрных, плетистых роз выщипывают увядшие цветки, а у диких, видовых роз и шиповников завязи не трогают, так как осенью они придадут растению нарядный вид. Срезать розы в букеты нежелательно, так как при этом кусты быстро стареют и теряют декоративность. У слишком густых кустов можно лишь удалить слабые и растущие внутрь куста побеги.

Беларускія тэнісісты перамаглі каманду Турцыі

На чарзе – сустрэча са зборнай Партугаліі.

У мінулыя выхадныя завяршыўся матч Кубка Дэвіса другога раўнда 2-й Еўра-Афрыканскай групы паміж камандамі Беларусі і Турцыі. Перамогу святкавалі нашы тэнісісты з агульным лікам 3:2. Зборная Беларусі выйшла ў наступны этап турніру.

У вырашальнай пятай сустрэчы наш Ягор Герасімаў перамог турэцкага тэнісіста **Кіма Ілкела** ў чатырох партыях – 3:1 (6:2, 7:6, 3:6, 7:6).

У верасні беларуская зборная сустрэнецца з камандай Партугаліі, якая абыграла фінаў.

БИАТЛОН

Кто из звезд мирового биатлона приедет в Раубичи?

12 сентября в Раубичах под Минском состоится биатлонное шоу «Гонка легенд – звезды биатлона за мир», которое соберет известных биатлонистов прошлого и современности.

Приглашение **Дарьи Домрачевой** принять участие в биатлонном празднике приняли многократные победители Олимпийских игр из Германии **Свен Фишер**, **Рикко Гросс** *(на фото)* и **Михаэль Грайс**, чемпионка мира **Симона Хаусвальд**.

Норвежский биатлон представят трехкратный олимпийский чемпион **Халвард Ханевольд**, **Фроде Андресен**, **Ларс Бергер**, бывший чемпионом мира еще и в лыжных гонках, а также обладательница Большого хрустального глобуса в сезоне-2003/2004 **Лив-Грет Пуаре**. За Швецию побегут **Хелена Экхольм**, также выигравшая общий зачет Кубка мира в сезоне-2008/09, и олимпийская чемпионка Турина-2006 **Анна-Карин Олоффсон-Зидек**.

Россию представят двукратная олимпийская чемпионка **Анна Богалий** и **Юрий Кашкаров**, который выигрывал эстафету в Сараево-1984 вместе с белорусом **Сергеем Булыгиным**. Спустя более 30 лет они снова выступят в одной гонке.

От Беларуси кроме Сергея Булыгина в соревнованиях выступит олимпийский чемпион Калгари-1988 **Александр Попов** и семнадцатикратный призер чемпионатов мира **Елена Зубрилова**.

Легендарные биатлонисты проведут на раубичской трассе две гонки. Сначала пройдут соревнования в суперспринте, по результатам которых участники сформируют команды для выступления в эстафете, где и будут разыграны награды.

Помимо стартов гонщики примут участие в автограф-сессии, где болельщики смогут пообщаться со своими кумирами и сделать на память фотоснимки со звездными гостями.

Для наиболее активных любителей биатлона будет предоставлена возможность попробовать себя в качестве спортсмена на специально подготовленной организаторами трассе, сообщают naviny.by.

ФУТБОЛ

Мінус адзін...

Беларускія клубы стартавалі ў футбольных еўракубках.

Як вядома, да другога кваліфікацыйнага раўнда Лігі Еўропы не "даехала" **"Тарпеда-БелАЗ".** Што б ні казалі ў сваё апраўданне жодзінцы, але каманда нічога не паказала ў супрацьстаянні з албанскім клубам "Кукешы" і па суме двух матчаў (0:0 – дома, 0:2 – у гасцях) выбыла з далейшай барацьбы.

Сумна нават не тое, што каманда прайграла не самаму моцнаму саперніку, а тое, як адрэагавала на гэта кіраўніцтва клуба, якое вінаватымі ў такой сітуацыі чамусьці ў першую чаргу зрабіла журналістаў, які назвалі чорнае чорным. Як жа, пакрыўдзілі "прафесіяналаў"! Але сапраўдныя прафесіяналы ўмеюць трымаць удар і адкрыта прызнаваць свае памылкі. Зрэшты, у жодзінскай каманды наперадзе яшчэ шмат шанцаў даказаць і журналістам, і галоўнае – балельшчыкам, што правал на еўраарэне – гэта ўсяго толькі прыкрая недарэчнасць. Дзейнічайце!

На мінулым тыдні ў першым матчы 2-га кваліфікацыйнага раўнда Лігі Еўропы **салігорскі «Шахцёр»** прайграў на сваім полі аўстрыйскаму «Вольфсбергу» – 0:1, таму 23 ліпеня ў Аўстрыі сустрэча ў адказ будзе для беларускай каманды вельмі няпростай.

А вось **мінскае "Дынама"** (таксама ў першым матчы 2-га кваліфікацыйнага раўнда Лігі Еўропы) згуляла на выездзе ўнічыю 1:1 з балгарскім клубам «Чорна Мора» *(на фота – момант гульні)*. І мінчанам яшчэ пашанцавала, бо зраўняць лік удалося толькі ў 2-м тайме.

Сустрэча ў адказ – 23 ліпеня ў беларускай сталіцы.

Стартаваў у першым матчы 2-га кваліфікацыйнага раўнда Лігі чэмпіёнаў і **барысаўскі БАТЭ**, які выйграў дома ў ірландскага «Дандалка» – 2:1.

Матч у адказ пройдзе 22 ліпеня ў гасцях.

Такім чынам, тры беларускія клубы захоўваюць магчымасці працягнуць удзел у еўракубках. Пабачым, як атрымаецца...

Алесь СІВЫ.

НУ І НУ!

Перакваліфікавалі...

На маладзёжным чэмпіянаце Еўропы па лёгкай атлетыцы беларускую спартсменку па скачках у вышыню Ганну Гарodскую заявілі ў турнір... кідальнікаў молата.

– Самае вялікае расчараванне спазнала **Ганна Гародская**, – паведаміў "Прессбол". – Таленавітая шматборка тыдзень таму паспяхова выступала на Кубку Еўропы, дзе набрала рэкордную для сябе суму і скокнула на 1,90! Яе павезлі ў Талін са спадзяваннямі на поспех менавіта ў скачках у вышыню. Але па нейкім непаразуменні ці па нечай халатнасці дзяўчыну заявілі ў турнір... кідальнікаў молата.

Яна, канечне, шматборка, але не да такой жа ступені...

ХАКЕЙ

Запасаемся цярпеннем

Стаў вядомы расклад матчаў хакейнай зборнай Беларусі на чэмпіянаце свету 2016 года, які пройдзе з 6 па 22 мая ў Расіі.

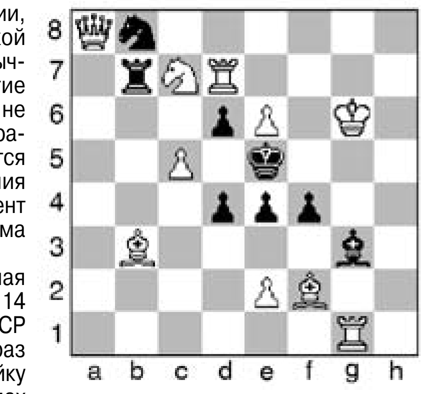
Беларуская зборная патрапіла ў групу В і будзе гуляць у Санкт-Пецярбургу. Сапернікамі беларусаў сталі зборныя Канады, Фінляндыі, ЗША, Славакіі, Францыі, Германіі і Венгрыі.

Беларусь 6 мая пачне чэмпіянат матчам з Фінляндыяй (пачатак у 20.15). Далей будуць гульні з ЗША (7 мая, 20.15), Канадай (9 мая, 16.15), Славакіяй (11 мая, 16.15), Германіяй (13 мая, 20.15), Венгрыяй (14 мая, 16.15) і Францыяй (17 мая, 16.15).

У групе А ў Маскве згуляюць зборныя Расіі, Швецыі, Чэхіі, Швейцарыі, Латвіі, Нарвегіі, Даніі і Казахстана.

ШАХМАТЫ

Коллективный разум

В шахматной композиции, в отличие от практической игры, «помощь друга» обычно приветствуется. Многие шедевры были созданы не одним, а несколькими авторами совместно. Практикуются и командные соревнования по композиции, где процент коллективных задач весьма высок.

В свое время сборная БССР принимала участие в 14 командных первенствах СССР по композиции и семь раз попадала в призовую тройку (в 1968, 1969 и 1971 годах становилась чемпионом Союза, один раз заняла второе место, один – разделила 2–3-е места, трижды была третьей). А когда Беларусь обрела независимость, то смогла выступать самостоятельной сборной на командных чемпионатах мира по композиции. Причем ее итоговые показатели постепенно улучшались: 12-е место в пятом чемпионате, 9-е – в шестом, 10-е – в седьмом, 7-е – в восьмом. А в девятом чемпионате, завершившемся пару лет назад, Беларусь разделила 5–6-е места из 37 стран. Отметим и победу нашей сборной в 2012–2013 годах в сильном командном турнире к 70-летию Сталинградской битвы (участвовало 13 сборных). Что касается командных соревнований внутри самой Беларуси, то подобных первенств страны прошло уже восемь. В последнем из них победила Гродненская область.

На протяжении многих лет особенно сильны были белорусские составители в жанре двухходовых задач, занимая одно из лидирующих мест на мировых форумах. Большая заслуга в этом мастера спорта из г.Борисова Николая Бельчикова, мэтра отечественной шахматной композиции, соавтора двух книг о белорусской «поэзии шахмат». Отметим, что Николай Иванович – убежденный сторонник коллективного творчества. Сейчас он и его коллеги составляют задачи для очередного, десятого, чемпионата мира.

А эту задачу *(см. диаграмму)* **Николай Бельчиков и минчанин Михаил Крупник** составили для наших читателей. В шести вариантах белые фигуры наносят заключительный удар как бы «из-за» черных.

Белые: Крg6, Фa8, Лd7, Лg1, Cb3, Cf2, Кc7, пп.c5, e2, e6 (10).

Черные: Крe5, Лb7, Cg3, Кb8, пп.d4, d6, e4, f4 (8).

Мат в 2 хода.

Присылайте ответы на адрес редакции (220030 г.Минск, ул.Энгельса, 34А) или на электронный адрес: vadim_ne67@mail.ru.

«Десант» в Стокгольм

Призерами турнира по быстрым шахматам в Республиканском центре олимпийской подготовки (Минск) стали Владислав Ковалев, Виталий Мерибанов, Владимир Обламский, среди женщин – Евгения Мицкевич. Чемпион страны Кирилл Ступак завоевал «бронзу» на турнире «Балтийская жемчужина» в Польше (48 участников), Алексей Александров был вторым в эстонском Вильянди (63 игрока). Андрей Жигалко финишировал 15-м из 92 участников в Ереване. Андрей Горовец в Арлингтоне (США) разделил 1–4-е места (123 игрока), а затем в этом же городе был 25-м из 211 (во втором турнире 12-е место занял Сергей Азаров).

На турнире в столице Швеции из 12 участников шестеро были из Беларуси – уникальный случай! Виталий Тетерев стал вторым, 3–4-е места разделили Андрей Ковалев и Юрий Тихонов, далее расположились Станислав Цыганчук, Валерий Казаковский и Юрий Борсук.

Алгебра и гармония

Гроссмейстер Андрей Ковалев провел с помощью шахматной программы «Гудини» интересный анализ партий своего коллеги Виктора Купрейчика. Найти его можно на сайте ChessPro.ru, а мы приведем без комментариев победу нашего соотечественника над легендарным экс-чемпионом мира.

В.Купрейчик – М.Таль (Сочи, 1970). 1.e4 c5 2.Кf3 d6 3.d4 cd 4.К:d4 Кc6 5.Кc3 Кf6 6.Cc4 Фb6 7.Кb3 e6 8.Ce3 Фc7 9.f4 a6 10.Cd3 b5 11.a3 Ce7 12.Фf3 Cb7 13.0-0 Лc8 14.Лae1 0-0 15.Фh3 b4 16.Кd5! ed 17.ed Кb8! 18.Cd4 g6 19.Лf3 C:d5 20.Лfe3 Cd8 21.Фh4 Кbd7 22.Фh6 Фb7 23.Лg3 Кc5? 24.К:c5 dc 25.f5! cd 26.fg fg 27.C:g6 Крh8 28.Ф:f8+ Кg8 29.Cf5 Лb8 30.Лe8 Фf7 31.Лh3. Черные сдались.

Проверьте решения

Задача В.Жука (7 июля): 1.Крb1 (цугцванг) h5 2.Ch4, 1...g5 2.Кh8, 1...e5 2.К8, 1...d5 2.Cd4, 1...Cc1 2.Кр:c1.

Вадим ЖИЛКО.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул. Энгельса, 34а.
Прыёмная:
тэл./факс (017) 3286871.
Тэл. рэкламнага аддзела:
(017) 3286609
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы: 63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар
Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 20.07.2015 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 25450 экз. Заказ №2694.